

**DİLEKÇE KOMİSYONU İLE İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU
ÜYELERİNDEN OLUŞAN KARMA KOMİSYON
ALT KOMİSYONU TUTANAKLARI**

----0----

29 Nisan 2025 Çarşamba

----0---

KONU

Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yılı Yıllık Raporu'nun alt komisyonda incelenmesi kapsamında,

Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı Abdullah Erdem Cantimur'un,
İçişleri Bakan Yardımcısı Mehmet Aktaş'ın,
Millî Savunma Bakan Yardımcısı Şuay Alpay'ın,
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısı Ahmet Berat Çonkar'ın,
Ulaştırma ve Altyapı Bakan Yardımcısı Osman Boyraz'ın,
Adalet Bakan Yardımcısı Niyazi Acar'ın,
Aile ve Sosyal Hizmetler Bakan Yardımcısı Sevim Sayım Madak'ın,
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakan Yardımcısı Adnan Ertem'in,
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakan Yardımcısı Burak Demiralp'in,
Gençlik ve Spor Bakan Yardımcısı Safa Koçoğlu'nun,
Kültür ve Turizm Bakan Yardımcısı Batuhan Mumcu'nun,
Ticaret Bakan Yardımcısı Sezai Uçarmak'ın,
Tarım ve Orman Bakan Yardımcısı Abdulkadir Polat'ın,
Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Oruç Baba İnan'ın,
Sağlık Bakan Yardımcısı Yasin Erkoç'un,
Dışişleri Bakan Yardımcısı Burhanettin Duran'ın,

Katılımlarıyla, Kamu Denetçiliği Kurumunun aldığı tavsiye kararlarına kurumların uyum oranının artırılması ve kurumlar arasında uygulama birliği sağlanması hususunda yapılan değerlendirmeler

29 Nisan 2025 Salı
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 15.02
BAŞKAN: Ahmet Salih DAL (Kilis)

----- 0 -----

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Alt Komisyonumuzun değerli üyeleri, saygıdeğer katılımcılar, değerli basın mensupları; yeterli çoğunluğumuz vardır.

Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Alt Komisyonumuzun 2'nci Toplantısını açıyorum.

Hepinize hoş geldiniz diyorum.

Bildiğiniz üzere, Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun 19 Şubat 2025 tarihinde yaptığı toplantıda Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yılı Raporu'nun alt komisyonumuz marifetiyle detaylı olarak incelenmesine yönelik çalışma usul ve esasları hakkında alınan kararlar üzerine toplanmış bulunuyoruz.

Sayın üyeler, kıymetli katılımcılar; idarelerin her türlü işlem ve eylemleri ile tutum ve davranışlarında bugün kamu gücü dediğimiz amme kudretinin hukuka, hakkaniyete ve iyi yönetim ilkelerine aykırı bir şekilde amaç dışı kullanımından kaynaklı olarak kişiler geçmişte olduğu gibi günümüzde de mağduriyet yaşayabilmektedir. Ülkemizdeki demokratikleşme çabalarının bir tezahürü olarak hak arama yolları çeşitlenmiş ve vatandaşın kolayca erişebileceği kurumsal yapılar oluşturulmuştur. Hiç kuşkusuz ki 14/06/2012 tarihli 6328 sayılı Kanun'la ete kemiğe bürünen Kamu Denetçiliği Kurumu, kuruluşundan bu yana etkin bir hak arama mekanizması olarak vatandaşlarımıza hizmet sunmaktadır. Kamu Denetçiliği Kurumu "İnsanların en hayırlısı insanlara en fazla faydası dokunandır." inancı ile "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." ilkesini kendine rehber edinmiştir. Hukuka, insan haklarına dayalı adalet anlayışına ve hakkaniyete dayalı olarak çalışır.

Günümüzde idarenin klasik yöntemlerle yani idari denetim, siyasal denetim, yargı denetimi gibi mekanizmalar üzerinde denetiminin yetersiz kaldığı hepimizin malumudur. Bu mekanizmaların eksikliklerini gidermek ve bireylerin haklarının daha işlevsel bir şekilde korunabilmesi için maliyetsiz, basit, direkt, pratik, hızlı işleyiş sağlayacak kurumlar oluşturulmaya başlanmıştır. Bu kapsamda, idare ile vatandaş arasında bir ara buluculuk görevi bulunan ombudsman, diğer denetim usullerinin eksikliklerini tamamlayıcı bir rol de üstlenmektedir.

İdareyle hangi konuda olursa olsun sıkıntı yaşayan, mağduriyeti bulunan vatandaşlarımızın kuruma yaptığı başvurular süratle ve öncelikle dostane çözüm yolları denenmek suretiyle incelenerek hak ihlallerinin ve mağduriyetlerin olduğu alanlar tespit edilip tavsiye kararı verilmektedir. Kurum aynı zamanda bir insan hakları kurumu olması nedeniyle insan hakları, çocuk, kadın, engelli hakları, bilgi edinme hakkı, eğitim öğretim hakkı, internet üzerinden kişilik hakları ihlalleri gibi ülkemizde hassasiyet arz eden tüm konulara önemle eğilmekte, bu konudaki hak ihlallerinin giderilmesi için gerekli çalışmaları yürütmektedir. Kurum, gerek dostane çözüm yöntemiyle gerekse verdiği tavsiye kararlarıyla demokrasi ve hukukun üstünlüğünün sağlanmasına, kamu hizmetlerinin kalitesinin yükseltilmesine ve hak arama kültürünün yaygınlaştırılmasına katkı sağlamaya çalışmaktadır.

Değerli üyeler, bu değerli katkı ve katılımlarınız için şimdiden hepinize teşekkür ediyorum. İnşallah birlikte faydalı çalışmalara imza atarız.

Kamu Denetçiliği Kurumunun yıllık raporlarının görüşülmesi sırasında uygulanan teamüller uyarınca yıllık rapor üzerinde gerekli çalışmaları yapmak üzere kurulan Alt Komisyon yıllık raporu ayrıntılı bir şekilde incelemekte, denetçileri dinlemekte, Kamu Denetçiliği Kurumu kararlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte değerlendirip gerekli diğer işlemleri yaparak hazırladığı raporun Karma Komisyona sunmaktadır.

Değerli Komisyon üyeleri, bu yıl önceki yıllardan farklı bir uygulama yürüttük: İlk olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız Sayın Numan Kurtulmuş'u Alt Komisyon üyelerimizle birlikte ziyaret ettik. Ziyaretimizde, Kamu Denetçiliği Kurumunun tanınırlığının artırılması, kurumlarla görüşülen konularda tam bir iş birliğinin sağlanması ve bu anlamda Sayın Meclis Başkanımızdan bakanlarımızla KDK'nin tavsiye kararlarına uyum oranlarının yükseltilmesi ve hızlı karar verilmesi yönünde görüşme yapılması ve yine bazı ülkelerde olduğu gibi KDK'ye belli konularda resen inceleme yetkisinin verilmesi gibi konularda desteklerini istedik; Sayın Meclis Başkanımız da tüm bu konularla ilgili olarak gerekli çalışmaların yapılacağını belirtti. Bu doğrultuda, bakanlarımızı temsilen birer bakan yardımcımızı bu toplantımıza davet ettik. Böylelikle tavsiye kararlarının etkinliğini artırmayı, kurumlar arası uygulama farklılıklarını en aza indirmeyi ve mükerrerlikten uzaklaşmayı amaçlıyoruz.

Kıymetli bakan yardımcılarımız, Kamu Denetçiliği Kurumumuzla ilgili olarak hepimiz bir aradayken özellikle şu hususları da vurgulamak istiyorum: KDK'den sizlere intikal eden karar ve yazıların aynı zamanda bir sorun ve çözüm talebi içerdiğini dikkate almanız gerekir. Bu sebeple, bu yazılara, cevap verilmesi veya savunma yapılması gereken standart evrak muamelesi yapmayalım. Yetkiniz çerçevesinde KDK karar ve yazılarının öncelikle dostane çözüm imkânları çerçevesinde değerlendirilmesi sizden temel beklentimizdir. KDK yazılarına bakış açısı öncelikle "Bu sorunu nasıl çözebiliriz? Bu talebi nasıl karşılayabiliriz?" şeklinde olmalıdır.

KDK'ye yapılan başvuruları sorunları görmemiz ve onları çözmemiz için bir imkân olarak değerlendirmeliyiz. KDK kararları tavsiye kararları olsa da içerdiği hukuki gerekçe itibarıyla mahkeme kararından farklı bir yönü bulunmamaktadır. Bu sebeple, kararlara yönelik iradenizin daha çok uyum yönünde olmasını bekliyoruz. Bu vesileyle vatandaşlarımızı uzun ve maliyetli yargı süreçleriyle de uğraştırmamış oluruz. KDK kararlarına uyarak aynı zamanda yaşanan sorunlara çözüm üretmiş, talepleri karşılamış ve bu vesileyle halkımızın idarelerimize karşı memnuniyetini temin etmiş oluruz.

KDK tavsiye kararı şayet genel bir soruna veya tedbir alınması gereken bir konuya işaret ediyorsa bu karara yönelik işlem yaparken aynı zamanda bakanlığınızın diğer birimlerinin de dikkatini çekecek genel emirler vermeniz aynı sorunların tekrar yaşanmasının önüne geçecektir. KDK idarelerimize yönelik talep ve şikâyetlerin toplandığı bir merkez olarak çalışmaktadır. Bu sebeple belli aralıklarla Başdenetçimiz ve denetçilerimizle bir araya gelip bakanlığınızla ilgili şikâyet konusu edilen hususları

istişare etmenizi önemsiyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak bizler de bu toplantılarda yer almaktan memnuniyet duyarız. KDK denetiminin alıştığımız teftiş veya hiyerarşik denetimden farklı olduğunu belirtmek isterim. KDK denetimindeki temel amaç iyi yönetim ilkelerinin kamu yönetimimize yerleşmesine katkıda bulunmaktır. Bunun yolu da aynı amaç çerçevesinde iş birliği içinde birlikte çalışmamızdan geçmektedir. Bu toplantı vesilesiyle yukarıda yer verdiğim hususlarda ortak mutabakat içerisinde hareket edeceğimize inanıyorum.

Şimdi müsaadenizle toplantımızda ilk başta Kamu Başdenetçimize söz vereceğim. Daha sonra söz almak isteyen bakan yardımcılarımıza, daha sonra da milletvekili arkadaşlarımıza söz vereceğim.

Şimdi Kamu Başdenetçimiz Sayın Mehmet Akarca Bey'e sözünü veriyorum.

Buyurun.

KAMU BAŞDENETÇİSİ MEHMET AKARCA - Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok değerli Komisyon Başkan ve üyeleri, çok kıymetli bakan yardımcılarımız, kıymetli hazırun; şahsım ve Kurumum adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Komisyon Başkanımız Kamu Denetçiliği Kurumuyla ilgili olarak çok güzel, doyurucu ve gerçekten de bizim söylemek istediklerimizi güçlü bir ifadeyle anlatmış oldu. Ben kendisine ve kıymetli üyelere bu toplantıyı düzenledikleri için ve sizlere de katılımınız nedeniyle ayrı ayrı şükranlarımı sunuyorum.

Kamu Denetçiliği Kurumunun amacı idare ile vatandaş arasındaki güven köprüsünü güçlendirmek ve kamu hizmetlerinde adaleti ve insan onurunu esas alan bir anlayışı hâkim kılmaktır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu anlamdaki desteği bizler için çok önemli. Kurumumuz Anayasa'nın 74'üncü maddesi gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı, idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceleyen bağımsız bir kurumdur. Diğer denetim kurumlarından farklılık göstermektedir. Anayasal bir insan hakları kurumu olan Kamu Denetçiliği Kurumu hukukilik denetimi yanında hakkaniyet ve iyi yönetim ilkeleri yönünden de inceleme yapmaktadır. Kamu denetçisi arkadaşlarımla birlikte bu toplantıyı başta Kurum tavsiye kararlarına yönelik idarelerin yaklaşımı olmak üzere bazı hususların üst düzey yöneticilerinde görüşülmesi ve bakanlıklar nezdindeki uygulamalara dair ilkesel kararların alınması için bir fırsat olarak görüyoruz. Kurumumuz sadece bir denetim müessesesi değildir, aynı zamanda kamu yönetiminin hukuk, hakkaniyet ve insan hakları ve iyi yönetim ilkeleri yönünden daha düzenli, verimli ve kaliteli işleyişine katkı sağlamayı da amaçlamaktadır. İdarenin işlem, eylem, tutum ve davranışını hukuk sistemi içerisinde kurallara uygun ve vatandaş memnuniyetini sağlamaya matuf surette sunması için rehberlik edici bir fonksiyon icra etmekteyiz. Dolayısıyla Kamu Denetçiliği Kurumunun idarenin iyi işleyişine katkı sunucu bir paydaş olarak görülmesini çok önemsiyoruz. Bu bağlamda yapılan başvurular üzerine inceleme, araştırma aşaması ve karar aşaması sonrasında karşılaştığımız bazı konulara değinmek istiyorum.

1) İlk olarak esastan incelemeye geçilen başvurularda nihai karar aşamasına gelmeden önce uyuşmazlıkları dostane çözüm marifetiyle sonuçlandırmak bizim önceliğimizdir. Dostane çözüme ulaşabilmek için genel müdürlük veya başkanlık düzeyinde irtibat kişileri ve iletişim bilgilerinin tarafımızla paylaşılmasının faydalı olacağını düşünüyoruz.

2) Kurumumuz yazışmalarının ilgili idare nezdinde tek elden koordine edilmesi ve nihai cevapların da bu suretle iletilmesinin yararlı olacağını değerlendiriyoruz. Bu konuda her bir bakanlığın kendi iç düzeni ve teşkilat yapısı çerçevesinde alacağı kararları düzenleyici işlemlere konu etmesi Kurumumuz çalışmalarına katkı sağlayacak ve bu bağlamda idarelerin karşılaşabileceği sıkıntıları da giderebilecektir.

3) Hem tavsiye kararlarına uyum hem de bu aşamaya gelmeden dostane çözümle sağlanan uzlaşa bir taraftan idarelerimizin yargı mercileri önündeki dava sayılarını azaltacak, diğer taraftan da vatandaşların idareye olan güvenlerini artıracaktır. Dolayısıyla Kurumumuzun faaliyetlerinin bakanlıklarımız nezdinde yapıcı bir tutumla hassasiyetle ele alınması önem taşımaktadır. Sıradan bir evrak muamelesinin görülmemesi bizim için çok önem arz etmektedir.

4) Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yapan Ombudsmanlık kurumu gücünü Meclisten almaktadır. Kurumumuzun nihai olarak tavsiye kararı vermesi Ombudsmanlık müessesesinin işleyişinin bir sonucudur. Zira bu müessese zorlama veya mecburiyetin aksine vatandaşın üstün yararından yola çıkarak idare tarafından doğru olan davranışın benimsenmesini yumuşak bir güçle sağlamaktadır. Tabiri caizse devletin, kamunun gülen yüzünü temsil etmektedir. Kararların tavsiye mahiyetinde olması erkler ayrılığının bir sonucudur. Bu doğrultuda tavsiye kararlarımızın yerine getirilmesi hukuk devleti ilkesinin bir gereğidir.

5) Tavsiye kararlarımıza verilen cevaplarda yeterli gerekçelerin bulunmaması durumuyla da karşılaşabilmekteyiz. Nitekim Kurumumuza iletilen bir başvuruda yaşanan anız yangını sonrasında tarafına idari para cezası kesilen başvuruya yönelik verdiğimiz tavsiye kararı hakkında ilgili il müdürü dava açılması gerektiği yönünde bize bir cevap vermektedir ve âdeta bize hukuk öğretmektedir. Hâlbuki vatandaş mahkemeye gitmeden bize başvuruda bulunmuş ve biz de bunu hukuk yönünden incelemiş ve kırk yıllık bir tecrübe sonunda verdiğimiz karara da "Ya mahkemeye gitsin." diyor. Mahkemeye gitmeyi herkes biliyor zaten; bunu kabul etmek mümkün değil. Bu kapsamda tavsiye kararına ilişkin Kurumumuza iletilen nihai değerlendirmelerde bakanlıklarımızın hukuk hizmetleri genel müdürlükleri veya hukuk müşavirliklerinin görüşlerinin alınmasının değerli olduğunu düşünüyoruz.

Kamu Denetçiliği Kurumu bir hukuk kurumu olarak verdiği tavsiye kararlarında ağırlıklı şekilde hukuki değerlendirmelerde bulunmaktadır. Ancak idarelerin kararlara yönelik yaklaşımlarında icracı birimlerin kanaatlerinin baskın olduğu da görülebilmektedir. Bu durum kararlarımızın gerçek manasıyla kavranmamasına sebep olabileceği gibi bu dikkate alındığında kararlara uyumu kuvvetlendirmek için Kurumumuzun tavsiye kararlarına uyulup uyulmayacağı konusundaki son değerlendirmelerin de en üst hukuk birimlerinden alınacak görüşlerle olgunlaştırılmasının yerinde olacağını düşünüyoruz. Hatta bu hukuki görüşlerin bilgi ve belge taleplerinin idarelere iletilmesi aşamasında da alınması değerlendirilebilir.

6) Bununla bağlantılı olarak tavsiye kararlarına verilen cevapların karara muhatap olarak gösterilen idarenin bu konudaki en yetkili üst mercisinin iradesini ihtiva etmesi beklentimizi de dikkatinize sunmak istiyorum. Bu konuyu idarelerimiz imza yetkileri yönergeleriyle düzenleyebilirler. Bu hususta olumsuz örneklerle karşılaşılabilen, Kamu Başdenetçisince verilen tavsiye kararlarına alt birimlerin birim yöneticilerince cevap verilmesi mevzu bahis olabilmektedir.

7) Bu bağlamda üzerinde durulması gereken diğer bir hususun kararların takibi meselesi olduğunu belirtmek isterim. İdarelerin bazı kararlarının gereğini yerine getirme iradesi olsa dahi talebin yatırım programına alınması, yıkım işleminin

gerçekleştirilmesi, hak edişlerin ödenmesi ve mevzuat düzenlenmesinin yapılması gibi bazı başvurular bakımından bunun belli bir süre alabileceği bir gerçektir. Böyle durumlarda Kurumumuza yazılan yazılı cevaplarında "Konu ileride değerlendirilmek üzere not edilmiştir." "Yatırım programı kapsamında değerlendirme yapılacaktır." "Bütçe olanaklarına göre ödeme yapılacaktır." şeklindeki cevaplar yerine bu talebin tahmini olarak ne zaman yerine getirileceğine ilişkin daha somut takvim ve süreçlere yer verilmesi önem arz etmektedir.

8) Verdiğimiz bir karar sonrasında ilgili idare kararına uyma iradesini göstermiş ancak sonradan yapılan Sayıştay denetimi sırasında idarenin yaptığı işlem denetim bağlamında bulgu olarak idare aleyhine sonuç doğurmuş, ilgili idare yetkilileri de Kurumumuzla bu konuda iletişime geçmişlerdir. Bir mali imkânla ilgili olarak şu kadar ödemenin yapılması gerekir diye bir karar veriyoruz, hukuk yönünden incelemişiz, mevzuat yönünden incelemişiz, sonra Sayıştay denetçilerimiz tarafından yapılan değerlendirmede "bunun fazladan ödendiği" şeklinde bir karar verilince de bu sefer oradaki kamu görevlisi bizim Kurumumuza "Ya, sizin kararınıza uyduk, bunu yerine getirdik ancak işte bu bizden tekrar talep ediliyor..." Burada, tabii, mevzuatta bir boşluk olduğunu değerlendiriyoruz. Böyle durumlarda yani Kurumumuza yazılan yazı cevaplarını da birlikte değerlendirdiğimizde, bunun idare aleyhine sonuç doğurmaması, işbu gibi durumlarla karşılaşma ihtimalinin dahi idarecilerin kararlarımıza olumlu yaklaşımlarının önünde engel oluşturabileceği görülmektedir. Bu bakımdan, Kurum kararlarına uyma iradesi gösteren idarecilerin mali sorumluluğu konusunda bağımsızlık getiren bir düzenleme yapılması gerektiğini değerlendirmekteyiz.

9) Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 22'nci maddesinde "Kurumun Yıllık raporu ayrıca Resmî Gazete'de yayımlanmak suretiyle kamuoyuna duyurulur." hükmü yer almaktadır. Esastan inceleme yaptığımız tavsiye ve ret kararlarını internet sitemizde yayımlasak dahi önemli nitelikteki kararların Resmî Gazete üzerinden geniş kesimlere ulaşması Kurumumuzun çalışmalarına katkı sağlayacaktır. Bazen bir sorunla ilgili verdiğimiz bir karar 100 bin kişiyi, 150 bin kişiyi, 500 bin kişiyi ilgilendirebilmektedir; bizim kastettiğimiz konular bunlarla ilgili, yoksa her tavsiye kararının Resmî Gazete'de yayımlanması gerekmemektedir.

10) Önemsemediğimiz bir başka konu ise idarelerimizin hizmet içi eğitimlerinde ombudsmanlık hakkında bilgilerle birlikte iyi yönetim ilke ve uygulamalarına da yer verilmesini temenni etmekteyiz. Kamu personelimizin Kurumumuzun işleyişiyle iyi yönetim ilke ve uygulamalarını tanıması, kamu hizmeti kalitesinin artmasına hizmet edecektir. Bunun yanında, idarelerimizin işleyişini tanımaya yönelik karşılıklı eğitimler düzenlenmeli ve tecrübe paylaşımını artırmalıyız yani daha sık bir araya gelmeliyiz.

Üzerinde durduğum hususlarının haricinde, hem sayın milletvekillerimizin hem de siz Sayın Bakan Yardımcılarımızın toplantı akışı içerisinde farklı görüş ve öneriler ortaya koyabileceğini dikkate alarak sözümü daha fazla uzatmak istemiyorum.

Son olarak, bu toplantının hem Kurumumuz hem de burada temsil edilen her bir bakanlık bakımından hayırlı sonuçlar vereceği inancıyla, benzerlerinin periyodik olarak yine Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında ya da Kurumumuzda gerçekleştirilmesinin faydalı olacağına inanıyorum.

Beni sabırla dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Evet, biz teşekkür ediyoruz Sayın Başkanım.

Şimdi, kıymetli katılımcı arkadaşlar, sırasıyla katkı vermek ya da görüş belirtmek isteyen Bakan Yardımcılarımız varsa onlara söz vereceğim; gerek benim yaptığım konuşma gerek Sayın Başkanımızın yaptığı konuşmalar üzerine olabilir, farklı olabilir.

KAMU BAŞDENETÇİSİ MEHMET AKARCA - Sayın Başkanım, bir şey daha ilave etmek istiyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Buyurun Başkanım.

KAMU BAŞDENETÇİSİ MEHMET AKARCA - Sayın Bakan Yardımcılarımıza birer tane dosya takdim ettik. İlgili bakanlıklarımızın konuyla ilgili olarak bize şimdiye kadar yapılan başvurularla ilgili, konu alt başlıklarını da birlikte değerlendirmek suretiyle, bizim burada sözlü olarak dile getirdiğimiz hususların yazılı olarak yani işte irtibat kişinin, en yetkili kişinin belirlenmesi, ondan sonra iç yazışmalarda emsal teşkil edebilecek şekilde sunduğumuz genelge örnekleri dikkate alınarak buna uygun, benzer yöntemlerle iş bir genelgenin düzenlenmesi konusunda ve yine istatistiki bilgileri de içeren kısa bir dosya hazırladık, kendilerine takdim ettik, Sayın Bakanlarımıza da bunu arz edeceklerdir mutlaka. Biz de kendi irtibat kişimizi Genel Sekreterimiz olarak belirledik, telefon numaralarını, e-posta adreslerini kendilerine bildirdik. Tekrar bu konuda özellikle dikkatlerini çekmek istediğim husus, Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin aleyhine olan klasik bir denetim müessesesi değil, biz, idarenin iyi yönetim ilkeleri, şeffaflık, hesap verilebilirlik ve vatandaşla ulaşma anlamında rehberlik görevini yapan bir kurumuz yani burada vatandaşın ücretsiz avukatlığını yaptığımız gibi, idare için de hazır bir dosya sunuyoruz; onların hukuk içerisinde davranmasını, şeffaf davranmasını, kamu hizmetlerinin daha hızlı, daha çabuk, daha doğru, adil bir şekilde insan haklarına uygun bir şekilde, hakkaniyete uygun bir şekilde vatandaşla ulaştırılması için rehberlik görevimizi yapıyoruz. Buradaki bizim Kamu Denetçiliği Kurumunun yargıdan veya idari denetimden ya da hiyerarşik denetimden ya da siyasi denetimden farklı olduğunun özellikle bir kez daha altını çizmek istiyorum. Onun için, burada, Bakan Yardımcılarımızın temsilcisi oldukları bakanlıklarla yapacakları istişarelerde, toplantılarda, genel müdürlerimize ya da kurumlardaki daire başkanlıklarına ya da kendilerine bağlı başkanlıklara bu konu üzerinde dikkatle duracaklarına yürekten inanıyorum.

Tekrar teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Tabii, zaten bizim de KDK'yi çok önemsememizin sebebi hem kurumlar için hem kişiler için ücretsiz bir hukuk hizmeti sunmaktır, bu da vatandaşın memnuniyetini ön plana çıkarmaktadır. Bu açıdan çok kıymetli buluyoruz.

Şey söyleyeyim: Mesela, tabii ki her bakanlığın belki işleyişi farklıdır ama geçmiş dönemlerde yani benim şahit olduğum gerek müsteşarlık döneminde müsteşar gerekse de Bakan Yardımcılarımızdan bir tanesini Bakan görevlendiriyordu işte "KDK'yle ilgili olan iletişime siz bakacaksınız." diye. Çünkü bu görevlendirme olmazsa her genel müdürlükle ilgili ya da her daireyle ilgili KDK onu buluyor, onun verdiği bir cevapla aynı Bakanlık içerisinde başka bir genel müdürlüğün verdiği cevabın da farklı olduğuna burada şahitlik ettik. Zaten burada toplanmamızın asıl amaçlarından bir tanesi de hem aynı Bakanlık içerisinde hem de Bakanlar arasında bir konu hakkında karar verilmişse onun emsal teşkil etmesi yani bu, hem yazışmaların çoğaltılmasını önleyecek hem de zaman kaybını giderecektir. Bu anlamda, bir araya gelmemiz kıymetli oldu.

Şimdi, görüşlerinizi belirtmek üzere, Abdullah Cantimur Ağabeyim, var mıdır söyleyeceğiniz bir şey?

HAZİNE VE MALİYE BAKAN YARDIMCISI ABDULLAH ERDEM CANTİMUR - Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz, değerli Bakan Yardımcılarımız; tabii, demokratik bir toplumun temel taşlarından biri muhakkak şeffaflık, hesap verebilirlik ve vatandaş odaklı yönetim anlayışıdır yani demokratik toplumlarda vatandaşın karşı karşıya kalmış olduğu mağduriyeti muhakkak devlet kurumları içerisinde başvurabileceği bir yerin bulunması ve o kurumun da muhakkak bu konuda adım atmasıdır.

Bakanlığımızla ilgili Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılan başvuruları çok değerli buluyoruz. Uygulamalarımızdaki hataları görmemize ve çözüm üretmemize katkı verdiğini özellikle ifade etmek istiyorum.

Bu toplantımızın hayırlı olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Teşekkür ediyoruz.

Şunu da şahitlik ediyoruz: Biz milletvekilleri olarak -atıyorum- Mehmet Ağabey'i arıyoruz, İçişleri Bakanlığıyla ilgili bir sorun geldi. Mehmet Ağabey de sordu, "Mevzuata aykırı." dedi. Şimdi, ne yapılacak? Vatandaş: "Hayır, ben haklıyım; bunun olması gerekiyor." diyor. O zaman diyoruz ki: Kamu Denetçiliği Kurumuna gidin bir başvurunuzu yapın çünkü onlar ücretsiz bir şekilde bütün bilgi ve belgeleri topluyor; varsa Bakanlığın atlamış olduğu bir konu hem onlar görmüş oluyorlar hem de vatandaşın sorununu çözme yönünde tam, net, artık olumlu ya da olumsuz bir şekilde karar veriyoruz. Bu açıdan hakikaten çok değerli.

Mehmet Ağabey, söylemek ister misin bir şeyler?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET AKTAŞ - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Öncelikle zatinalinizi ve bütün hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, tabii ki vatandaşların kamunun, kamu eliyle yürütülen iş ve işlemlerde hizmete tam anlamıyla ulaşmaları ve bu noktada yaşanan aksaklıklarla ilgili bir kamu mekanizması üzerinden haklarına kavuşması ve bunu talep edebilmeleri çok çok önemli. İşin doğrusu, biz de Bakanlık olarak bu noktada vatandaş memnuniyetini en üst düzeye taşımakla ilgili bir hassasiyeti ortaya koymaya çalışıyoruz. Tabii, bizde kolluk var, malum; polis, jandarma, sahil güvenlik, dolayısıyla çok geniş bir alanda ve çok geniş bir yelpazede çok fazla vatandaş ilgilendiren, vatandaşa dokunan hizmetler yürütüyoruz. Bununla ilgili kendi içimizde iç denetim mekanizmalarımızı da aktif olarak kullanmanın gayreti içerisindeyiz ama bunlarla beraber, Kamu Denetçiliği Kurumunun bizimle ilgili tavsiyelerini de gerçekten büyük bir ciddiyetle ele alıp onlarla ilgili çözüm üretme noktasında da bir hassasiyeti ortaya koyuyoruz, bunu rahatlıkla ifade edebilirim ama sizin dediğiniz gibi, meselenin en üst düzeyde sahiplenilmesi ve yine, Sayın Başkanımızın da Kamu Başdenetçimizin de ifade ettiği üzere, birimin en üst yöneticisi ve mümkünse Sayın Bakanın bilgisi dâhilinde o cevapların verilmesi ve konunun çözüme kavuşturulması çok çok önemli. Yani kamunun içerisinde uzun yıllar görev yapmış birisi olarak bir mesele ne kadar üst düzeyde değerlendirilirse, ele alınırsa hem o kadar ciddiye alınır hem de daha çok çözüm odaklı olur çünkü alt düzeyin ortaya koyacağı çözüm ile üst makamın ortaya koyacağı çözümün şekli ve mantığı birbirinden farklıdır. Dolayısıyla bu önemli, işin doğrusu biz buna önem veriyoruz, her kurumun da aynı şekilde en üst düzeyde meseleyi sahiplenmesi önemli ama yine, Sayın Başkanımızın da ifade ettiği gibi, bir noktanın belirlenmesi, yetkili bir noktanın, daimî bir noktanın belirlenmesi önemli. Biz, işin doğrusu, konunun, toplantının gündemini, bir şekilde, en azından kısmen öğrendiğimiz için Bakanlığımız adına İller İdaresi Genel Müdürlüğümüzü bu noktada görevlendirme konusunda bir karar aldık.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Çok güzel.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET AKTAŞ - Bizim İller İdaresi Genel Müdürlüğümüz, hem merkezi birimler hem de bütün taşra birimleri üzerinde koordinasyon görevi olan bir birim, sizler de bilirsiniz. Dolayısıyla İller İdaresi üzerinden bu noktayı belirlemiş olduk. Yine, bununla beraber, hem Bakanlığımız Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü hem de bağlı kurumlarımızın bütün hukuk birimlerini bu yapılacak müracaatlar da bir hukuki süzgecinden devreye alınmasıyla ilgili bir görevlendirme yapmaya da karar verdik işin doğrusu ama bunla ilgili bir iç genelge konusu var ki o da gerçekten çok önemli; bir işleyiş bütünlüğü sağlar ve bir denetim mekanizmasını da kendi içerisinde oluşturur. Onu da biz hazırlayacağız ve bu noktada, Sayın Başkanımızın tavsiyelerini, burada ifade edilen tavsiyeleri hem de bundan sonraki kurumsal anlamda ki tavsiyelerin gereğini yapma konusunda bir gayreti ortaya koyacağız.

Çok teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, geçen yıl, yine, burada, bütün milletvekili arkadaşlarla beraber şahit olduğumuz Sağlık Bakanlığıyla ilgili bir dilekçe vardı. Bir ilimizde görev yapan taşerondan kadroya geçen bir hanımefendi o ilde eşinden boşanmış, dolayısıyla eşinden tehdit alıyor, bununla ilgili hem Emniyetin hem de mahkemenin kararı var ama taşerondan kadroya geçenlerin tayin hakkı olmadığı için Sağlık Bakanlığı diyor ki: "Biz bunu yapamayız, mevzuata aykırı." Daha sonra burada görüştük. Burada anormal bir durum var yani tehdit alıyor artı mahkeme kararları var elinde, dolayısıyla, bu mevzuatı bir şekilde aşmamız gerekiyor. Sağ olsun, o gün burada olan Sağlık Bakanlığındaki Genel Müdürümüz ilgili yerlerle görüştü, toplantımız bitmeden bu çocuğumuzla ilgili tayin dilekçesinin olumlu şekilde yanıtlanacağı bilgisi verildi ve bu kez tabii memnun oldu.

Yine, KDK'nin tavsiye kararlarına en çok uyan kurumlara ödül veriyoruz burada. Yine, geçen yıl -Şuay Ağabeyim burada- Millî Savunma Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olumlu bir şekilde en yüksek oranda cevap verdiği için bir ödül vermiştik.

Şuay Ağabey, buyurun, ben sözü size vereyim.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY - Saygıdeğer Başkanım, değerli milletvekilleri ve kıymetli hazırun; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bu Meclis çatısı altında ben de görev yapma onuruna erişmiş arkadaşlarınızdan biriyim. Değerli Başkanım da birlikte milletvekili olarak görev yapma onuru nasip olmuştu.

Şimdi, aslında, devletimizin müktesebatı, çok güçlü bir devlet geleneğine, müktesebatına sahip oluşu ve bunu sağlamış olduğu imkân ve fırsatlar açısından bakıldığında Kamu Denetçiliğinin alanını ve yapmaya çalıştığı şeylerde bununla birlikte örtüşürerek değerlendirmek lazım. Bu hepimiz açısından olağanüstü bir fırsattır. Hamdolsun, iki bin beş yüz yıllık bir müktesebata sahip olan, adalet, hakkaniyet üzerine oturmuş ve devlet gelenekleriyle, kurumsal yapısıyla büyük oranda özdeşleşmiş bir devletin evlatlarıyız. Bu, bizi olağanüstü mutlu eden bir hadise. Tabii, süreç içerisinde, özellikle Sayın Cumhurbaşkanımızın da siyaset ve

devlet yönetiminde bulunduğu süreçler içerisinde, Avrupa Birliğiyle müzakere süreçlerinde iki fırsat daha yakalama imkânı oldu. Biri, hatırlayacağınız gibi, 5018 sayılı Kamu Mali Kontrol Kanunu vesilesiyle kamu maliyesi tarafıyla ilgili olarak bir denetim yapmak suretiyle yapılacak iş ve işlemlerde bir standart oluşturuldu ve bu standartlar kapsamında da yine hukukçu arkadaşlarımızın da daha iyi bildiği gibi, özellikle mevzuat hazırlığının yapıldığı iş ve işlemlerle ilgili olarak önemli bir standart yakalanmış oldu; bu, "düzenleyici etki analizi" denilen bir kurumsal yaklaşımdı. Bu mevzuatın yapılması ve hazırlanması doğru iş yapma ve doğru sonuca ulaşma açısından çalışanlarına ve yapanlarına da büyük bir fırsat sağlamış oldu. Bu yaklaşım içerisinde, yine, kamu denetçiliği de özel bir alan açtı. Aslında, burada, yine, biliyorsunuz, kamu denetçiliği, tarihsel süreci açısından Osmanlı'nın eseri olan bir uygulamadır, Avrupa ve dünya bizden öğrendi bu kamu denetçiliği işini, dolayısıyla da burada, yine, işin sahibi bizim aslında. Bizden başlayan bir süreçle birlikte...

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Farklı isimlerle yürütülüyordu...

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY - Farklı isimlerle, şüphesiz öyle Değerli Başkanım, öyle ama sonuç itibarıyla bu mekanizmayı kuran ve var eden, o bahsetmiş olduğumuz iki ben beş yüz yıllık devlet geleneğinin içerisindeki bu müktesebata sahip olan bu muhteşem devlet geleneği, hamdolsun.

Burada aslında dikkat çekmek istediğim bir konu da şu: Kanun metninde de var, kapsamında da var; idarenin her türlü eylem ve işleri, malum, Anayasa kapsamında yargı denetimine tabidir ama burada Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nda çok özel, benim de çok ilgi duyduğum bir şey daha var, idarenin tutum ve davranışlarını da insan haklarına dayalı adalet anlayışı, hukuka ve hakkaniyete uygunluk açısından süzen, bu süzgeçten geçiren ölçü de çok çok kıymeti, ben bunları önemsiyorum. Bu sebeple de bu ilkeler ışığında devam eden, 5018'le başlayan, ardından da yine Avrupa Birliği müktesebatı içerisinde, o müzakere süreci içerisinde ete kemiğe bürünen başka bir konu da bu kamu denetçiliği konusuydu. Toparlayacak olursak, devletin işleyişi, kamu hizmetlerinin standartlara kavuşturulması ve beklenen amaca hizmet etmesi açısından ve kamu görevlilerinin -tırnak içerisinde- "kendine daha fazla çekidüzen vermesi" açısından, standart oluşması açısından çok kıymetli bir iş yapılıyor ve hamdolsun -teşekkür ederim nezaketiniz için- Bakanlığımız da bu konuda 2023 yılı Faaliyet Raporu kapsamında da ifade edildiği gibi bu deklare edildi. Diğer kamu kurumlarıyla birlikte yapılan değerlendirmede en çok uyum yönünden, gelen kararlara uyma, sonuç ve çözüm üretme açısından yüzde 99,68 gibi çok yüksek bir oranla 1'incilik ödülüne layık görülmüştü. Ben bu sebeple de zatıalınıza, bu takdiri kullanan arkadaşlarımıza, Komisyonumuza tekrar kalbî şükranlarımı arz ediyorum. Ama toplam olarak bakıldığında, bugünden yarına da arzu ettiğimiz gibi; devlet devlet gibi olsun, şefkat damarıyla, kudret damarıyla, merhamet damarıyla birlikte hepsini mezcedecek ve dengeleyecek bir yaklaşım içerisinde yoluna devam etsin. Kamu iyileştirmelerini de şüphesiz, gelenekler önemli, teamüller önemli ama bu hukuki standartlarla birlikte bir kalıba sokan yaklaşım içerisinde bu süreç devam etsin.

Ben Kamu Denetçiliği Kurumunun da bu yaklaşımının buna çok büyük katkı sağladığı kanaatindeyim. Değerli Başkanımı, dostumuzu, arkadaşımızı ve üyelerini de aynı şekilde tebrik ediyorum. Şeref Başkan da çok emek verdi, Allah razı olsun, buradan ona da şükranlarımızı gönderiyoruz, Allah razı olsun. Ben tekrar herkese çok teşekkür ediyorum. Toplantının da hayırlar getirmesini, verimli sonuçlara ulaşmasını niyaz ediyorum.

Sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Çok teşekkür ediyorum.

Tabii, son günlerde, özellikle İspanya, Portekiz Fransa'da enerjinin kesilmesinden dolayı enerjinin önemini bir kez daha anlamış olduk. Enerji Bakan Yardımcımızla da bu çatı altında beraber görev yaptık.

Ahmet Bey, buyurun, sözü size vereyim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI AHMET BERAT ÇONKAR - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli Komisyon üyelerimiz, Sayın Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanımız ve değerli üyelerimiz; tabii, Kamu Denetçiliği Kurumumuza yapılan şikâyetler ve bu çerçevede enerji ve tabii kaynaklar alanında yapılan şikâyetlerle ilgili şöyle bir rakam var: 14.762 toplam şikâyet yapılmış 2024 yılı içerisinde KDK'ye; bunların içerisinde enerji, sanayi, gümrük ve ticaret ana başlığının altında toplam 361 adet şikâyet bulunuyor, yani bizim alanımızla alakalı yüzde 2,45 gibi bir şikâyet oluşmuş. Bu alanda tabii, özellikle doğal gaz dağıtımı, elektrik dağıtımı gibi konulardaki -ki bunlar daha çok şu anda tabii özel sektörün yürüttüğü süreçler- şikâyetlerin büyük çoğunluğunun bu iki alanda yoğunlaştığını görmekteyiz.

Bunun yanında, tabii, Bakanlığımızdaki çalışma ve sosyal güvenlik, kamu personel rejimi ve mülkiyet hakkı başlıklarında da Bakanlık teşkilatımıza ilişkin talep ve şikâyetlerin yapıldığını görüyoruz. Söz konusu bu şikâyet ve taleplere ilişkin olarak problemlerin çözümüne yönelik KDK kararları çerçevesinde gereken işlemlerin yapılması hem de takip eden süreçte bu çeşit sorunlarla vatandaşlarımızın tekrar karşılaşmaması adına Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı olarak tüm birimlerimizle gerekli uyarıları yapıyoruz ve yapmaya da devam edeceğiz. Nitekim, bu sayede hem vatandaşlarımızın kamu hizmetlerinden aldığı sonuçlardan memnuniyetini artıracak hem de sunmuş olduğumuz hizmetlerin kalitesinin artırılmasına ve gerektiğinde daha da iyileştirilmesi suretiyle daha kaliteli ve iyi bir hizmet noktasına taşınmasına katkılar sağlanacaktır. Bu kapsamda, bu toplantının çözüm odaklı bir anlayışın hayata geçirilmesi açısından önemli bir vesile olduğunu düşünüyorum. Bu toplantının düzenlenmesinde emeği geçen tüm paydaşlara teşekkür ediyorum, hayırlı sonuçlar getirmesini temenni ediyorum.

Sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Çok teşekkür ediyorum.

Evet, yine, insanların, medeniyetin olmazsa olmazı yol. Türkiye'nin dört bir tarafını kara yoluyla, birbirine duble yollarla bağlayan, denizin altından, üstünden yollar yapan, hava yolunu halkın yolu yapan Ulaştırma Bakanlığımıza da teşekkür ediyoruz; Bakan Yardımcımız Osman Bey buradalar.

Buyurun Osman Bey.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKAN YARDIMCISI OSMAN BOYRAZ - Sayın Başkanım, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok değerli üyeleri, kıymetli hazırun; sizleri en kalbî duygularıyla selamlıyorum.

Uzun zaman olmuştu mikrofonu da almalı yani uzun uzun konuşmak da herhâlde bir siyasetçi için önemli diye düşünüyorum. Madem verdiniz bu sözü, birkaç saat konuşmama da herhâlde katlanırsınız Değerli Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Problem değil, biz alıştık, sen de alışsın mikrofona.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKAN YARDIMCISI OSMAN BOYRAZ - Ali Şîr Neva'nın güzel bir sözü var: "İyi konuşmak güzeldir, kısa konuşmak mükemmeldir." Mükemmel olanı yapmayacağım.

Evet, ben teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanımız gerçekten Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı olarak Türkiye'de yapılan o devasa projelerin birkaçından bahsetti. Bu önemli projelerin bir gerekçesi bunları milletimizin hizmetine sunmak, milletimizin refahını arttırmak, milletimizin mutluluğuna ortak olmak. Dolayısıyla da yapılan yolları, hem demir yolu hem kara yolu hem hava yolu, ulaştırmanın tüm modlarında yapılan hizmetleri vatandaşımız bizatihi yaşayarak görmektedir. Yozgat Milletvekilimiz de tebessüm ediyor, hızlı treni Yozgat'a kadar da ilettik, tabii Sivas'a kadar gitti. Şu ana kadar da orada hızlı trenlerle 110 milyon vatandaşımız seyahat etti. 110 milyon büyük bir rakam, yakın gelecekte inşallah yeniden 2.500 kilometrelik hattın devreye girmesiyle daha fazla seyahat imkânı olacak.

Ben özellikle bu Kamu Denetçiliği Kurumunun faaliyetlerini çok önemsiyorum. Bu aziz milletimizin hadimi olma noktasında aslında önemli parametrelerden birisi de budur; hâkimi değil hadimi olma noktasında baktığımız zaman bazen yöneticiler olarak bizlerin göremediği ama vatandaşımızın görüp de iletemediği noktada bir geçiş köprüsü olarak görüyorum ve bunlardan gelen tavsiye kararlarını da çok önemsiyorum. Aslanan, milletimizin mutluluğu. Biraz önce Değerli Başkanımız orada çok güzel bir ifade etti "İnsanlara en faydalı olanı en hayırlısıdır." demişti. Dolayısıyla bizler de hem diğer Bakan Yardımcılarımızın ifade ettiği gibi, yapılması gerekeni, yani vatandaşımızın sorunlarını dostane şekilde çözmek veya tavsiye kararıyla iletileni çözmek noktasında elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz, gayret ediyoruz.

Baktığımız zaman, istatistik verilere baktığımız zaman Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına gelen şikâyetlerin gün geçtikçe sayısının azaldığını görüyoruz. İnşallah azalmayla birlikte çözüm önerilerinin de arttığı bir sürece hep birlikte gireriz diyorum.

Ben tekraren bu fırsatı sunduğunuz için teşekkür ediyorum, çalışmalarınızda da kolaylıklar diliyorum.

Sağ olun, var olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Evet, çok teşekkür ediyoruz.

Tabii, özellikle vatandaşlarımızın adalete olan erişimlerini hızlandırmak adına birçok alanda adımlar atıldı, Kamu Denetçiliğinin kurulmasının amacı da bu adımlardan bir tanesiydi. Bununla birlikte vatandaşlarımız -biraz önce bahsettik- hiçbir masraf yapmadan, hiçbir para ödmeden gerek yazılı olarak gerek internet üzerinden KDK'ye başvurup varsa bir hak ihlalinin giderilmesiyle ilgili... Bu anlamda da çok büyük işler yapan Sayın Adalet Bakan Yardımcımız Niyazi Bey de buradalar.

Niyazi Bey, buyurun.

ADALET BAKAN YARDIMCISI NİYAZİ ACAR - Saygıdeğer Başkanım, çok kıymetli milletvekillerimiz, çok Değerli Bakan Yardımcılarımız ve kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Söz verdiğiniz için de teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Kamu Başdenetçimizin sunumunda bahsedildiği üzere, idarenin işleyişini Meclise bağlı olarak Meclis adına denetleyen bir kurumumuz ve 2010 Anayasa değişikliğiyle gündemimize girdi ama ondan çok daha öncesinde Osmanlı devrinde bu işleri yapan birimlerimiz vardı, 2010'dan sonra ete kemiğe büründü diyebiliriz.

Bakanlığımızla ilgili olarak burada konuşulan konulardan kısaca başlıklar hâlinde geçmek isterim. İrtibat noktası konusunda bugüne kadar genellikle Sayın Bakanlarımızca Adalet Bakanlığındaki yahut Bakan Yardımcılarından biri Kamu Başdenetçiliği nezdinde temsille görevlendirilmişti, bu şekilde geldi bugüne kadar. Son dönemde de bendeniz Kamu Başdenetçiliği nezdinde Adalet Bakanlığını temsiliyle görevlendirildim fakat İller İdaresi Genel Müdürlüğü örneğinden yola çıkarak arz ediyorum, bizim iç birimlerimiz, genel müdürlüğümüz veya daire başkanlıklarımız anlamında herhangi birinin müstakilen görevli olması söz konusu değil şimdilik, bunu bir çalışmamız gerekebilir çünkü biz Adalet Bakanlığıyla alakalı meselelerde Sayın Başkanım, baktığınız vakit kanuna temas eden konular oluyor, bunu Mevzuat Genel Müdürlüğümüze iletiyor Kamu Denetçiliğimiz, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüzdeki birtakım şikâyetler oluyor, onu ilgili birimimize iletiyor, kadın hakları ve çocuk haklarını temas eden, onların yargılama süreçlerinde örselendiğine ilişkin birtakım iddialar söz konusuysa bunu Mağdur Hakları birimimize iletiyor. Dolayısıyla Bakanlığın çalışma alanına göre değişik birimlere yazılan yazılar söz konusu oluyor, cevabi yazılar da aslında o birimlerden sorumlu Bakan Yardımcımız üzerinden gidiyor. Bizim bunu kendi içimizde çalışmamız, belki bu yazılarda teknik sağlamak adına sorumlu Bakan Yardımcısı üzerinden göndermemiz gerekecek. Bunu buradaki konuşmalarda not aldığımızı ifade etmek istiyorum.

Aslına bakarsanız, yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin meseleler Başdenetçiliğimizin görev alanı dışında kalan konular yasama Meclisinin görevi gibi. Bir hâkimin, bir savcının yargı erkini kullanırken yapmış olduğu iş ve işlemler Kamu Denetçiliğine şikâyete gelemiyor fakat yargı erkinin idari işleyişiyle alakalı meseleler veyahut da Adalet Bakanlığının adalet politikasını yönetmesine ilişkin her türlü mesele şikâyet olarak Kamu Başdenetçiliğimize gelebiliyor ve onlar da bu konuda ya dostane çözüm öneriyorlar, ya ilgili talebi reddediyorlar, veyahut da tavsiye kararlarıyla bizi aydınlatıyorlar. Biz de aslında Sayın Başdenetçimizin buyurduğu üzere, hakikaten en üst seviyede kıymetlendiriyoruz, elimizden gelen her türlü çözümü en kısa sürede yapmaya çalışıyoruz. Eğer bu bireysel çözümse hemen işin üzerine düşüyor, ilgili arkadaşlarımız çözüyor, biraz daha kurumsal ve yapısal bir sorunsal, hele hele kanuna temas eden bir şeyse öncelikli, ivedi bir şekilde gündemimize alıyoruz.

Ben burada somut bir örnek verip sözlerimi bağlamak istiyorum. Uzun süredir -2021'den öncesi için konuşuyorum Sayın Başkanım- çocuk teslimiyle alakalı şikâyetler geliyordu Başdenetçiliğimizin huzuruna. O zamana kadar hatırlarsanız icra dairelerimiz tırnak içinde konuşuyorum bir hacze kabil mal gibi çocuğumuzu şahsi ilişki tesisi anlamında ebeveynin birinden alıp diğerine veriyordu. Burada da tabii, çocuğun gitmek istemesi istememesi, oradaki durum, birtakım nahoş görüntüler ortaya çıkarıyordu, bunlar haber oluyordu. 2021 yılına kadar pek çok tavsiyeye biz bu anlamda muhatap olduk ve uzun süreli bir çalışma başlatmıştık, sonuçta Meclisimize arz ettik. Meclisimiz de Çocuk Koruma Kanununda çocuk teslimiyle alakalı bir özel bölüm kanunlaştırdı ve o tarihten beri yani 2021 yılından beri en azından olumsuz haberler hemen hemen yok diyeceğimiz kadar azaldı.

İçeride buna ilişkin bir teşkilat kurduk taşrasıyla merkeziyle; burada psikolog, pedagog, sosyal çalışmacılar istihdam ettik, bir mekanizma oluşturduk. Bizim kendi uzmanlarımız yetiyorsa biz kendi uzmanlarımızla çocuk teslimini gerçekleştiriyoruz, eğer yetmiyorsa valilerimizin bir icap listesi hazırlaması; Sağlık Bakanlığından, Millî Eğitim Bakanlığından, diğer ilgili bakanlıklardan, yine uzmanlarımızdan psikolog, pedagog, sosyal çalışmacılardan oluşturduğu icapçı listesi üzerinden meseleleri çözmeye çalışıyoruz. Çünkü genelde cumartesi ve pazar günleri veya bayramlarda yani tatil olan günlerde bu çocuk teslimleri gerçekleşiyor. Dolayısıyla, devlet bir bütün olarak bu soruna eğildi, kanun çıktıktan sonra da taşrasıyla merkeziyle valilerimizin uhdesinde, bizim Bakanlığımızın genel koordinesinde bir çözüm oluşturdu ve çok şükür, o günden bugüne gayet iyi bir noktaya geldik. Bu ve benzeri birtakım örnekler var ama sözü uzatmamak adına burada kesmek isterim.

Ben Sayın Başdenetçimize işlerinde kolaylıklar diliyorum. Bize ilemiş oldukları tavsiyeleri çok kıymetlendirdiğimizi ifade etmek istiyorum.

Söz verdiğiniz için de zatıalınıza çok teşekkür ediyorum, hürmet ediyorum Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Evet, biz teşekkür ediyoruz.

O çocuk görüşleriyle ilgili biz milletvekili arkadaşlara da hakikaten çok şikayetler geliyordu ama o tarihten bu tarafa büyük bir mağduriyet giderilmiş oldu, teşekkür ediyoruz.

Tabii, özellikle Türkiye'de son yıllarda nüfus artış hızında bir duraksama ve gerileme dönemini görüyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımız da buna parmak basıyor ve bundan dolayı da bu yıl "Aile Yılı" ilan edildi. Dolayısıyla, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakan Yardımcımız Sevim Hanım buradalar.

Buyurun Sevim Hanım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKAN YARDIMCISI SEVİM SAYIM MADAK - Sayın Başkanım, değerli hazırun; ben de toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum, kıymetli bir toplantı için sizlere teşekkür ediyorum.

Biz de 2024 yılında 145 başvuruyu almışız ve bu başvurulara ilişkin, 77 başvuruya ilişkin işlemler yürütülmüş, 68 başvuruyu doğrudan ilgili birimler tarafından yürütmüşüz. Şu anda bilgi ve belge takibi yapılan 24 tane, dostane çözüm önerisi olan 1 tane, gönderme kararı olan 37 tane, incelemelik kararı olan 5, ret kararı 2, tavsiye kararı 4 şeklinde.

Biz şöyle yapıyoruz Sayın Başkanım, özellikle yeknesaklık olması açısından bu cevapları tek bir birimden çıkarıyoruz, Strateji Geliştirme Başkanlığımızdan. Yazılar da bazen direkt Strateji Başkanlığı ve Bakanlığımıza, merkeze gelebildiği gibi bazen de taşraya gelebiliyor. Hani, bizim burada arzumuz, eğer tamamen direkt bize gelebilirse bazen biz kendi içimizde de... Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından gelen yazıları muhakkak bize gönderip bizden çıkması noktasında kendi iç birimlerimize de gerekli yazıyı gönderdik ama bundan sonra da böyle bir durum olduğu zaman bizimle ilgili bulguların direkt bizim Bakanlığa gönderilmesinin yeknesaklık açısından ve sürecin daha sağlıklı işlemesi açısından faydalı olacağı kanaatindeyiz.

Ben de teşekkür ediyorum. İleteceğim bu kadar Sayın Başkan.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Teşekkür ediyorum.

Ben özellikle böyle tek tek söz veriyorum; biraz sonra milletvekili arkadaşlarımız konuşmalarınıza dayalı belki görüşlerini belirtecekler veyahut da sorular sorabilirler.

Teşekkür ediyorum.

Tabii, bugün ben sabahleyin televizyonda gördüm; işsizlik oranı 7,9'a düşmüş; güzel bir gelişme. İnşallah bunu en alt seviyelere kadar düşürebiliriz.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakan Yardımcımız Adnan Bey, buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM - Sayın Başkanım, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri ve kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii ki Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılan başvurular genelde genel hizmetlerin sağlanması ve onun karşılığında oluşan aksaklıkların giderilmesiyle alakalı olanlardan ziyade bireysel olarak bundan mutazarrır olanlar veya o hakkı aramak için müracaat edenlerden oluştuğu için, ister istemez, 16,5 milyon emeklisi olan bir kurum olarak bilhassa Sosyal Güvenlik Kurumu bağlamında çok fazla sayıda müracaatın yapıldığını Kamu Denetçiliği Kurumunun raporundan da görmüş olduk. Bunların giderilmesiyle veya alınan kararlarla, incelemeler sonrasında yapılan kararlarla ilgili olarak Bakanlığımıza ve bilhassa Sosyal Güvenlik Kurumumuza iletilen bu önerilerle alakalı tabii ki gerekli çalışmaları Bakanlığımız yapıyor ve bu bağlamda tabii, diğer kurumlarda nasıl oluyor, çok bilmediğim için sadece kendi kurumumuzla alakalı uyulan ve uyulması kanuna aykırı olması nedeniyle uygun görülmeyenler bağlamında baktığımızda bizde uyulamayacağı bildirilenlerin sayısı oldukça fazla uyulacağı bildirilenlere göre. Tabii ki uyulmaması imkansız olarak veya uyulamayacağı bildirilenlerle alakalı olarak mevzuat değişikliği önerisi gönderildi Kamu Denetçiliği Kurumundan. Tabii ki mevzuat değişikliği yapılmasını bu bağlamda ele aldığımızda ben Kamu Denetçiliği Kurumunun bu mahiyetteki tespitlerinin önemli olduğunu düşünüyorum çünkü her bir bireyin ayrı bir hikâyesi olabilir ve bizim bunu mevzuat hükmü olarak kanunlara işlememiz çok da mümkün olmayabilir. O bağlamda, Kamu Denetçiliği Kurumu gerekli inceleme, araştırmayı yapıp, buradaki eksikliği görüp bildirdiğinde bunun biz mevzuata aykırı olduğunu gördüğümüzde, tabii, bunların hepsinin not edilmesi ve bu not edilenlerin de daha sonra da kanun değişikliği veya mevzuat değişikliği bağlamında -ikincil mevzuat olarak söylemiyorum, yanlış anlaşılmasın- bizi kanuna aykırılık olması hasebiyle gerçekleştirilemediğini ifade ediyoruz. Bu bağlamda, tabii ki bütün verilen tavsiye kararlarının önemli olduğunu düşünüyoruz.

Tabii, burada, belki zait bir görüş olacak, artık Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminde... Tabii, ne düşünülür ona bir şey diyemem, belki Kamu Denetçiliği Kurumu, bu Komisyon, Alt Komisyon değerlendirebilir. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminde artık bakanlıkların kanun teklifi verme veya kanun taslağı hazırlama gibi bir pozisyonu yok, milletvekilleri tarafından kanun teklifi veriliyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Yani şöyle: Tabii, ortak görüş alınıyor, yani bakanlıkta işlerde bir aksaklık varsa onu Meclisteki grup yönetimlerine yani "Bu konuyla ilgili bir düzenleme olması gerekir." veya direkt Meclisten de gelebilir, karşılıklı bir istişareyle...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKAN YARDIMCISI ADNAN ERTEM - Onu söyleyecektim, her ne kadar öyle olsa da Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminde yine arka planında hep bakanlıklar kanunların hazırlayıcısı olarak gözüktüyor, milletvekillerine teklif verme görevini veriyor. O çerçevede, Kamu Denetçiliği Kurumu tabii ki Meclis adına iş yaptığı için bu kanun değişikliklerinin yapılmasıyla alakalı daha pratik bir yol bulabilirler mi, o konunun tartışılması, araştırılması gerekiyor.

Benim bu mahiyette söyleyeceklerim bu kadar.

Hepinize saygılar sunuyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Evet, teşekkür ediyoruz.

Tabii, özellikle, geçtiğimiz günlerde İstanbul'da yaşanan depremden dolayı tüm İstanbullulara ve tüm ülkemize geçmiş olsun diyoruz. Geçmişte işte "Asrın felaketi" dediğimiz Kahramanmaraş merkezli depremde Çevre, Şehircilik Bakanlığımızın çok büyük emek ve gayretleri olmuştu. Çevre, Şehircilik Bakan Yardımcımız Burak Bey buradalar.

Burak Bey, buyurun, sözü size vereyim.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI BURAK DEMİRALP - Sayın başkanlarımız, kıymetli milletvekillerimiz, Değerli Bakan Yardımcılarımız; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Dediğiniz gibi, yani bu dönemde özellikle, son iki buçuk senede Bakanlığımızın ana faaliyet alanı deprem çalışmaları oldu ve mesaimizin de Sayın Bakanımızın ve bizlerin mesaisinin de en büyük zaman alan kısmı deprem bölgesi oldu.

Tabii, geçen hafta İstanbul'daki deprem vesilesiyle Sayın Bakanımız ve ekibimizin bir haftalık İstanbul'da bulunma süreci oldu, gerekli çalışmaları yaptık. Allah'a şükürler olsun ki depremin fazla uzun sürmemesinden, çok fazla şiddetli olmamasından dolayı herhangi bir kaybımız veya orta ve çok hasarlı binamız olmadı, bundan dolayı biz çok şanslıyız. Onun yanında, 6 Şubat depremleri sonrasında 11 ilde çok ciddi bir çalışma yürütüyoruz. Yani Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatıyla yaklaşık 210 bin konutumuzu biz teslim ettik. Geriye kalan yaklaşık 230-235 bin konutumuzu da bu senenin sonuna kadar teslim edeceğiz. Depremle alakalı kısaca bir bilgi vermek istedim.

Bunun haricinde, bizim Kamu Denetçiliği Kurumuyla alakalı süreçlerimize Strateji Başkanlığımız bakıyor ve biz süreçleri önemle takip ediyoruz hızlı ve doğru bir şekilde. 2024 yılında da Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından 115 adet gönderme kararı ve 34 adet bilgi, belge talebi olmak üzere toplam 149 tane talep Bakanlığımıza iletilmiş olup karar ve taleplerin 132 adedine cevap vermişiz. Bu cevaplara istinaden de Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 14 farklı konuda dostane çözüm, 11 adet konuda da tavsiye kararı verilmiştir.

Ben Sayın Kamu Başdenetçimize, Sayın Başkanımıza teşekkür ediyorum. Bu toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Evet, biz de çok teşekkür ediyoruz.

Aslında Abdullah ağabeye ve Mehmet ağabeye söz verdim ama toplu olarak bütün Bakan Yardımcılarımızdan kısa da olsa bir görüş alacağız.

Evet, gençlerimiz bizim için olmazsa olmazdır. Bugün biz buradayız, yarın onlar bizim yerimizde olacaklar.

Gençlik ve Spor Bakan Yardımcımız Sayın Sefa Koçoğlu, buyurun.

GENÇLİK VE SPOR BAKAN YARDIMCISI SAFA KOÇOĞLU - Sayın Başkanım, değerli hazırun; Kamu Denetçiliği Kurumu kararları, tabii, kamu için yol gösterici. Mahkemelerden gelen çok sayıda kararla ilgili işlemi yaparken KDK'den hem niteliği gereği kuvvetli kararlar gelmesi her zaman kurumumuz açısından da dikkat çekici oluyor. Bakanlığımızın hizmet sunduğu kitlenin genç ve hak arayabileceğini çok iyi bilen bir kitle olması açısından da hem kurumumuzda staj ücretleri, yükseköğrenim öğrencilerinin kredi, burs ve yurtlarda barınma talepleriyle ilgili kararları bizim için önemli. Birçok dostane çözüm kararının tarafı olduğumuz, raporumuzda da belirtildiği gibi, söz konusu. Somut bir örnek vermek gerekirse, bizler açısından da önemli deprem konusu ve -tam da Çevre Şehircilik Bakanlığından sonra söz aldık- depremde başvurular oldu, deprem bölgesindeki kredileri biz bursa çevirmiş olduk, buradaki başvuruları somut bir şekilde hayata geçirmiş olduk. Bu kararların gereğini yapma konusunda her daim de gayret içerisinde olduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Peki, biz teşekkür ediyoruz.

Tabii, malumunuz turizm sezonu başlıyor ve öncelikle KDK sadece Türk vatandaşlarından değil yabancılardan da başvuru alıyor ve onlarla ilgili de çözüm yolları arıyor.

Kültür ve Turizm Bakan Yardımcımız Batuhan Bey, buyurun.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKAN YARDIMCISI BATUHAN MUMCU - Kıymetli Başkanım, Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, Kamu Denetçiliği Kurumunun Kıymetli Başkanı ve çalışma arkadaşları, değerli katılımcılar; Bakanlığımızın Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye, öneri ve kararlarını belirtmiş olduğumuz iç genelgeyle, irtibat birimimiz üzerinden hızlı ve çözümçül bir şekilde sonuçlandırdığını burada belirtmek istiyorum. 2024 ve 2025 yıllarında, Sayın Başkanımın da belirttiği gibi, sadece Türk vatandaşları için değil yabancı vatandaşlarımız da dâhil olmak üzere toplam 10 talep gelmiş bulunmakta. Müşteri memnuniyeti yüksek bir Bakanlııız. Tamamına yakınının tavsiye niteliğinde kararlar olduğunu da burada belirtmek istiyorum. Dediğim gibi, ilgili birimimiz belirlenmiş, ilgili genel müdürlüklerimizden gerekli cevaplar alınıp hızlı ve çözümçül bir şekilde Kamu Denetçiliği Kurumumuza gerekli cevaplar da iletilmiş bulunmakta.

Ben toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyor, hepinizi ayrı ayrı saygıyla selamlıyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Çok teşekkür ediyoruz.

Ticaret Bakanlığından belki azdır, ben çok şahit olmadım ama mutlaka Ticaret Bakanlığıyla ilgili de başvurular vardır.

Ticaret Bakan Yardımcımız Sezai Bey buradalar.

Buyurun Sezai Bey.

TİCARET BAKAN YARDIMCISI SEZAI UÇARMAK - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, Kamu Denetçiliği Kurumunun Başkan ve üyeleri, çok değerli hazırun; ben de saygılar sunuyorum sözlerime başlarken.

Efendim, Kamu Denetçiliği Kurumundan tabii ki başvurular var çok fazla olmamakla birlikte ama bizim tabii, bunun yanında çağrı merkezimiz var 2 tane numarayla, 136 ve 175. 175 Alo Tüketici Hattı; kaçakçılıkla ilgili ihbar, şikâyet veya öğrenilebilecek şeylerde de 136. Bir çağrı merkezi çalıştırıyoruz yani bu işle ilgili 50-60 kişiden oluşan bir ekibimiz var. Tüketici hakem heyetlerimiz var, 211 noktada tüm kaymakamlıklarda belge verilebiliyor. Şu anda arkadaşlarımız mobilini de uygulamaya koymak üzereler. Reklam Kurulu var, tüm ticari işlerde, yanıltıcı reklamlarda... Reklam Kuruluna 2024'te gelen şikâyet sayısı 22 bin, tüketici hakem heyetlerine gelen şey ise 754 bin. Tabii, burada -konumuz bu- Kamu Denetçiliği Kurumumuza gelen çok daha mütevazı bir rakam. Yani burada gelen şikâyetlerde özellikle özlük hakları dışında kalanları tabii ki biz dostane... Her ne kadar oradan dostane çözüm gelse de gelmeseyse de biz hukuki açıdan buna bakmak durumundayız yani eğer yapabileceğimiz bir şey varsa biz zaten onu yapmaya çalışıyoruz. Ancak, tabii, aynı İçişleri Bakanlığımız gibi, tüm Türkiye'yle muhatap olduğumuz için ticari alanda tabii bazen altından kalkmakta zorluklar olabiliyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Ama şunu söylüyorsunuz: "Biz kendi içimizde kurmuş olduğumuz ön izleme mekanizmalarıyla biz konuya hâkimiz ve işi KDK'ye çok yüklenmeden biz hallediyoruz."

TİCARET BAKAN YARDIMCISI SEZALİ UÇARMAK - Aslında onu ben demedim ama siz güzel özetlediniz konuyu. Yani ben ayrıca onların çabalarından dolayı çok çok teşekkür ediyorum. Biz özellikle tüketici memnuniyeti... Bunda tabii, arzu edilen noktaya gelmek çok çok kolay değil aslında ama bu söylediğim mekanizmalarla, CİMER'den, gelenlerin değerlendirmesi, çağrı merkezinden gelenler, tüketici hakem heyetlerine gelenler ve Reklam Kuruluyla biz zaten epeydir yani Kamu Denetçiliği Kurumumuzdan çok önceden beri bu sahayı geliştiriyoruz, orada bir ekip çalıştırıyoruz. Ama bir eksiğimizin olduğunu da şu anda fark ettim: Belki bir iç genelgeyle bunu biraz daha... Yani Kamu Denetçiliği Kurumundan gelenlerin değerlendirilmesi konusunda bir iç genelge yayınlamamız gerekecek.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Evet, biz teşekkür ediyoruz.

Tabii, özellikle bu son günlerde yaşanan don olayıyla ilgili Mecliste bir inceleme komisyonu kuruldu. Hem kuraklıkla ilgili hem don olaylarıyla ilgili vatandaşlarımızın cebine yansıyacak bir şekilde bir sıkıntı oluştu.

Tarım Bakan Yardımcımız Sayın Abdülkadir Polat aramızdalar.

Abdülkadir Bey, buyurun.

TARIM VE ORMAN BAKAN YARDIMCISI ABDULKADİR POLAT - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli hazırun; heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Ülke yüz ölçümünün yüzde 80'inde yürütülen faaliyetler bütününe doğrudan veya dolaylı muhatap Bakanlığımız. Bu faaliyetler yürütülürken idareimizin yapacağı iş ve işlemlerde birtakım eksiklikler olabiliyor. Hak arama yollarından Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılan başvurularda verilen tavsiye kararları ve diğer kararlar bizim için çok değerlidir. Vatandaş haklıysa idareye bunu düzeltme fırsatı ve bu karardan yola çıkarak düzenleyici işlemlerin yapılması yolları açılmış oluyor. Eğer bu kararda vatandaş haksız bulunmuşsa bu durumda da diğer vatandaşların hak ve hukukunu da korumuş oluyoruz. Netice itibarıyla, her türlü toplumsal hasılayı artıran bir süreç diye düşünüyorum.

Burada Kamu Denetçiliği Kurumumuzun Başkan ve üyelerine, denetçilerine, uzmanlarına ve Karma Komisyonunun üyelerine, Başkanına bu toplantıyı düzenledikleri için ve katıldıkları için ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Evet, biz size teşekkür ediyoruz.

Tabii, sanayi bir ülkenin kalkınması için olmazsa olmaz.

Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcımız Oruç Bey, buyurun.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKAN YARDIMCISI ORUÇ BABA İNAN - Kıymetli Başkanım, Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanı ve kıymetli üyeleri; ben tüm hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Kıymetli Başkanım, sözlerime başlamadan, öncelikle size, sözü verirken "Bütün bakanlıkların gündemine hâkim olup" diye belirttiğiniz için hassaten teşekkür ediyorum. Gerçekten yasamanın nefesini yürütme olarak ensemizde hissettik.

Şimdi, biz Bakanlık olarak bugünkü yönlendirmeleri aldık; bir elin parmağını geçmeyecek kadar gündemimiz olmuş yıllıkta. Varsa bir eksiğimiz, Başkanımızın yönlendirmeleriyle ben iç süreçlerimize bir bakacağım. Ama yeni, taze bir kamu yöneticisi, kıdemli bir vatandaş olarak başka bir açıdan bir perspektif sunmak istiyorum müsaadenizle.

"Vatandaş deneyimi" kavramı çerçevesinde, belki biraz önleyici tedavi yapacak şekilde, vatandaşın devletle temas noktalarının haritalandırılıp bu temas noktalarının olması gerekiyor mu ya da eğer temas noktaları gerçekten olması gerekmiyorsa süreçlerin yalınlaştırılması, olması gerekiyorsa da varsa eksikliklerin giderilmesi noktasında da belki bizim kendi süreçlerimizi yönetirken görmediğimiz, vatandaşın devletle olan ilişkisindeki deneyimini iyileştirecek, biraz daha önleyici tedavi perspektifiyle de katkı alabiliriz gibi hissettim konuşmalardan. Tabii, Şuayıp Bakanımız da söyledi devlet geleneğimizi, biraz da böyle varsa sürütme kuvveti noktaları, bunları sadeleştirip gerçekten güler yüzlü bir devlet anlayışını kurumsallaştıracak, bunu, vatandaşın devletle temas ettiği bütün noktalarda hissettirecek bir yapıya doğru da içinde bulunduğumuz bu mekanizma bizi götürebilir gibi hissettim.

Paylaşmak istedim, teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Evet, biz çok teşekkür ediyoruz.

Son 2 arkadaşımız kaldı.

Yasin Bey, yaza giriyoruz ama grip bir türlü bitmedi, salgın devam ediyor.

Sağlık Bakan Yardımcısı Sayın Yasin Erkoç, buyurun.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI YASİN ERKOÇ - Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri, muhterem hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

950 bin çalışanıyla günde 2 milyon 800 bin insana dokunan bir Bakanlık olarak bizim durumumuz biraz farklı çünkü biz, insanların en kırılgan olduğu dönemde 7/24 insanlarla uğraşan bir grubuz ama bu anlamda, Sağlık Bakanlığı İletişim Merkezimizle, yine vatandaşın nabzını tutarak "Ne oluyor, ne bitiyor?" diye de en iyi şekilde takip etmeye çalışıyoruz.

Konuşmanızın başında verdiğiniz münferit bir olay vardı, onun münferit olduğunu söylüyorum çünkü o, hem mevzuatımız açısından yapılması gereken bir husus hem de mahkeme kararının uygulanması açısından da zaten mutlaka yapılması gereken bir husus; onu, ne tür bir eksiklik olduğunu ben Bakanlığa döndüğümde tekrar kendim araştırıp bakacağım, onu da belirtmek isterim. Burada, Kamu Denetçiliği Kurumunun daha etkili ve daha fonksiyonel hâle gelmesi mevzu, istenen şey aslında bu. Bunun için de buradaki hazırlanmış bir iletişim yapıyor, şu anda gördüğüm. Burada iki kavram var.

Bir: Bilgilendirme kısmı. Bilgilendirme kısmı işin aslında daha kolay kısmı. Esas olan bilgiyi davranışa dönüştürebilme kısmı. Klasik bir örnek söyleyeyim: obezitenin kötü bir şey olduğunu herkes bilir, bilgi olarak bunu bilir ama insanlar obezdir; sigara kötü bir şeydir, herkes bilir ama insanlar sigara kullanırlar. Bunu davranışa dönüştürmek çok zordur, bir süreç ister. Bu anlamda da Kamu Denetçiliği Kurumunun daha etkili ve daha fonksiyonel hâle gelmesi için benim âcizane önerim, bu kurumumuzun iyi çıktıklarını ve iyi uygulama örneklerini mutlaka kamuoyuyla paylaşması gerekir bunun davranışa dönebilmesi için. Yoksa insanlar bunu bir bilgi olarak alırlar, derler ki: "Meclisimize bağlı böyle bir yer var, şunlar yapıyor..." Tamam, bu bilgi olur ve kalır. Bunun mutlaka davranışa dönüşmesi lazım çünkü çok önemli bir kurum gerçekten. İnsanların farkındalığının az olduğu, idarenin farkındalığının, idari çalışanların farkındalığının az olduğu ama daha çok olması gereken bu kurum. Bu anlamda, irtibat noktası konusunu çok önemli buldum; kendi Bakanlığımız adına da söylüyorum. Mutlaka halledilmesi gereken bir konu, mutlaka buranın farkındalığını artırmamız gerektiğini, davranışa dönmesi gerektiğini düşünüyorum.

Yüce heyetinizi tekrar saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Çok teşekkür ediyoruz.

Zaten büyük amaçlarımızdan bir tanesi budur yani o tanınırlığının, etkinliğinin artırılması.

Kıymetli arkadaşlar, sadece Millî Eğitim Bakan Yardımcımız gelmedi, mutlaka geçerli bir mazereti vardır.

Ben özellikle Dışişlerini en sona bıraktım. Burhanettin Be'yi televizyonlarda sık sık biliyoruz. Belki varsa bilgi dağarcığınızda... Yurt dışında da bu ombudsmanlık filan nasıl gidiyor, bilmiyorum.

Sözü Burhanettin Bey'e veriyorum.

Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BURHANETTİN DURAN - Saygıdeğer Başkanım, sevgili milletvekilleri, değerli Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanı ve üyeleri ve bakan yardımcısı arkadaşlarımız; ben de saygılarımı sunarak sözlerime başlamak istiyorum. Ayrıca, Başkanımıza, şahsıma yönelik söyledikleri için de teşekkür ederim.

Tabii, Kamu Denetçiliği Kurumunun çalışmalarının ne kadar önemli olduğunu benden önceki bakan yardımcısı arkadaşlarımız çeşitli ifadelerle anlattılar. Dışişleri Bakanlığı açısından biraz daha farklı bir anlamı var çünkü biz, Türkiye'deki insanlarımızın adalet ve insan onuruna dayalı bir yaşam sergilemeleri için gayret gösteriyoruz. Bunun da uluslararası yükümlülüklerimiz açısından bir önem taşıdığı ortadadır. Böyle baktığımızda, Avrupa Konseyi ve Birleşmiş Milletler başta olmak üzere, üyesi bulunduğumuz uluslararası kuruluşlarda insan hakları alanında sunulan raporlarda biz Kamu Denetçiliği Kurumunun çalışmalarından çok istifade ediyoruz. Bu vesileyle tekrar teşekkür ederim.

Keza, Kamu Denetçiliği Kurumunun diğer ülkelerin insan hakları kurumlarıyla ve uluslararası kuruluşlarla yürüttüğü iş birlikleri ve ortak çalışmaları da Bakanlığımız olarak destekliyoruz. Bu çerçevede baktığımızda, bizim için 2024 yılı faaliyet raporunda ortaya konulan bu tavsiyeler çok değerli. Bakanlığımız, ayrıca, zaten CİMER destek masası ve özellikle de Bakanlığımız bünyesindeki Konsolosluk Çağrı Merkezi üzerinden de dünyanın dört bir tarafındaki vatandaşlarımızla ilgili bu süreçleri yönetiyor. "Dünyanın dört bir yanı" derken 261 misyonumuz var; bunların 146'sı büyükelçilik, 99 tanesi de başkonsolosluk olmak üzere. Takdir edersiniz ki bu kadar yaygın bir alanda hizmet yürütmenin kendine göre bazı zorlukları da yok değil. Ancak şunu sadece söyleyebilirim: 2024 yılında bizim Konsolosluk Çağrı Merkezimiz 800 bin çağrıyı yanıtladı. Bu itibarla, bizim için hazırlanan rapora baktığımda en çok, konsolosluk hizmetleriyle ilgili başvuruların olduğunu gördüm. Bunun yanı sıra, kamu personel rejimi açısından konular var ve diğer bilgi edinme başlıkları altında da bazı konular var ama en fazla ağırlığın konsolosluk üzerinden gelmesi de herhâlde bir tesadüf sayılmaz. 34 tane başvurunun 19'u personel ve diğerleri de genel konular olarak ortaya çıkmış durumda. Biz, tabii ki bize verilen bu tavsiyeler ışığında bunların değerlendirmesini yerine getiriyoruz. Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve Bakan Yardımcılığı bünyesinde bir irtibat kurulması yerinde olacaktır Bakanlığımız açısından.

Bütün bu değerlendirmeler ışığında söyleyebileceğim şey, ülkemizdeki demokrasiyi ve insan haklarını geliştirecek bu tür uygulamaların yurt dışında da Türkiye'nin meselelerini anlatmakta bizi rahatlatıcı bir boyutu olduğunu ve elimizi güçlendirdiğini söylemek isterim. Bu vesileyle, ayrıca, Kamu Denetçiliği Kurumuna da teşekkür ederim.

Size de çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Çok teşekkür ediyoruz.

Böylelikle, bütün bakan yardımcısı arkadaşlarımızı dinlemiş olduk. Görüş ve önerileriniz için de gerçekten biz de teşekkür ediyoruz.

Şimdi, söz almak isteyen varsa milletvekili arkadaşlarımıza söz vereceğiz.

Mustafa Bey, buyurun.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, hayırlı ve uğurlu olsun hem size hem yeni görev alan arkadaşlarımıza.

Tabii, Kamu Başdenetçiliğiyle zaten ilgimiz vardı meslek olarak ancak 2023 yılı raporları üzerine biz grubumuz adına söz istemiştik -gerçi yapamadık ama- o yüzden de kurumu daha yakinen inceleme imkânımız oldu. Veriler de elimde, Kamu Denetçiliği Kurumunun kurulduğu günden sonra hakikaten yükselen bir grafiği var, bu görülüyor. Başkanım, kendi kişisel yaklaşımım, kamu denetçiliğinin aslında bize ilişkin yönü var, Kamu Denetçiliği Kurumuna ilişkin yönü var, bir de idareye yönelik bir yönü var. Ben size teşekkür ediyorum yani birinci görev aslında bize düşüyor, şu anda bir istişare, bir değerlendirme toplantısı olduğu için söylüyorum. Bu kurum nadide bir kurum yani özel olarak oluşturulmuş, Türkiye Büyük Millet Meclisinin iradesini yansıtan bir kurum ve demokrasi standartlarını artırma -tanımında yazıyor- daha kolay idarenin hizmetlerine ulaşma... Bunlar

tamam ama bir gerçek var Başkanım, bunlar olmasa bile artık her şeyin yargıya gittiği, hâkim kararı olduğu bir dünya mümkün değil yani devlet olarak da bunu beklememiz de gerekmiyor. Bir şey vatandaşın faydasınaysa, demokrasinin faydasınaysa, kurumun faydasınaysa, maksimum faydasınaysa bizim bir an önce rol almamız gerekiyor. Bu noktada, yasal olarak, anayasal olarak gerekli adımlar atılmış, kurum kurulmuş. Başkanım, Türkiye Büyük Millet Meclisimizin çok net olarak -ve bunu farkındalık yaratacak şekilde- kurumun yanında durması lazım, daha aktif hâle getirmesi lazım ve kurumun yapacağı faaliyetlerin daha etkin, daha yaygın olması için de bizim de yapmamız gereken çalışmalar var. Size yine teşekkür ediyorum, Meclis Başkanımızla görüştük, yakın tarihte inşallah kurumumuzu da bir ziyaret etme planımız var, daha nitelikli olarak Komisyonla beraber sizinle konuşacağız. Bu bizimle ilgili kısım.

Sayın Başkanım, tabii, takdir edersiniz ki -siz Yargıtay Başkanlığımızı yaptınız- Yargıtayımız Türkiye'nin en kadim kurumlarından bir tanesi, yargıda artık kurumsallaşmış. Kamu Denetçiliği esasen bizim idare hukukumuz gibi yani yaptığı icraatlarla yol alan, bir yerde yazmıyor ama olay gelince örnek teşkil eden bir durum. O vesileyle de ne kadar karar alabilirsek, bunu geliştirebilirsek kurumumuzun performansına aslında bağlı. Kuruluşundan bugüne kadar gerçekten vatandaşımızın kurumu bilirliliği noktasında, tanınması noktasında, başvuru noktasında belli bir aşamaya gelmiş. Biz hem bu raporlar önündeki müzakerede hem de seçimlerle ilgili -burada bütün siyasi partilerimizin milletvekilleri var- gerçekten önceki dönem bu görevi yapan Şeref Bey'in çalışmalarını çok takdirle karşıladık. Adıyaman'a geldi o tarihte, çok da üst bir seviyede bir çalışma yaptı, oradaki bütün STK'leri, bütün anlayışları topladı, derledi, inceletti. Başkanım, mesela, ondan sonra da bizim şehrimizde oraya müracaatlar da arttı. Türkiye'nin tamamını da ziyaret ettiler herhâlde, bir farkındalık oluştu, tanındı, bilindi, bunun devam etmesini hassaten Başkanım rica ediyoruz.

Üçüncüsü: Milletvekillerimiz de burada, aslında bakanlıklarımızla ilgili -ben bu konuda yani gelen talepler, alınan kararlardan da biliyorum; aslında, Başkanım, o en kolay kısım- şunu açıklıkla söyleyeyim: Bakanlıklarımızı bu konuda daha katı görmedim yani ben daha statik bir şey, statükocu bir yaklaşım bekliyordum ama beklediğimizin yüzde 100'ü mü? Tam istediğimiz şey mi? Hayır, değil ama bir anlayış farklılığı görüyorum bakanlıklarımızda, idaremizde. Bunu belki daha derli toplu -az önce siz konuşmanızda da söylediniz- iletişim kanallarının daha rahat olduğu, daha kurumsal olduğu bir hâle gelebilir ama ben bakanlıklarımızı... Burada hem sivil bürokrasimiz var hem askerî bürokrasi var, şeye çok açık gördüm yani buraya gelen mevzularla ilgili, bunun ötesindeki konularda tabii bazen o kararı verecek olan idareci yani mevzuatla ilgili şeyler yapabiliyor fakat katkımızı bekliyor, hem sizin hem bizim katkımızı bekliyor. Bu konuda ben bir sorun görmüyorum. Sayın Başkanım, emek yoğun çalışarak kurumumuz gerçekten iyi işletilirse, iyi kurgulanırsa ve topluma anlatılırsa, başta mahkemelerimizin lüzumsuz yere meşgul edilmesi olmak üzere birçok konunun, hatta kurumlarımızın da boş yere meşgul edilmesiyle ilgili yani kurumlarımızda daha rahat, işte "avukat tut, savunma hazırla, takip et"den ziyade madem böyle bir sorun var ve bu sorun bizim de sonuç itibarıyla çözmemiz gereken bir sorunsal -ciddi bir imkân, bir yol açmış- bu noktada Komisyon olarak biz de Sayın Başkanım, bir şey yapalım. Kurumumuza yeni bir Başkanımız, yeni denetçilerimiz de geldi, orada gerçekten çok da güzel hem kültür hem mevzuat hem kadro oluşmuş, tecrübe de oluşmuş; bunu ileriye taşıyalım diye düşünüyorum Sayın Başkanım.

Başkanım, sözümü tamamliyorum.

Bakanlıklarımızı, bürokrasimizi bu alınan kararlara uyma noktasında çok açık görüyorum Başkanım. Başkanım, belki bu ilk kurulduğunda yani ilk yıllarda yüzde 20'lerdeymiş...

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Çok düşüktü evet.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - ...şu anda yüzde 78'lerde, yüzde 77'lerde; çok yüksek bir oran. Ben dünyadaki uygulamalarına da baktım -Bakan Yardımcımız da burada- dünyadaki denetçilerin şeylerine de baktım, inceleme imkânım oldu, çok gerimizde olan ülkeler de daha var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Yüzde 75, yüzde 77 arasında olanlar da var.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Evet, şey falan da var, baktım, bunu daha ileriye taşıyabiliriz, daha kurumsal hâle getirebiliriz. Bize hem Anayasa'mız hem yasamız bu imkânı vermiş, Türkiye Büyük Meclisi olarak da kurum olarak da sizler bunu ilerletelim diye düşünüyorum.

Tekrar hoş geldiniz.

Hayırlı uğurlu olsun Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Teşekkür ediyorum.

Zaten 2012 yılında Kamu Denetçiliği Kurumu kurulurken Komisyondaydım, İnsan Hakları Komisyonu üyesiydim. Evet, o gün uyum oranını yüzde 20'lerden aldık, yüzde 80'lere kadar çıkardık. Bu yıl biraz düşük, 2024 yılında; bunu da Başkanımızla beraber bir irdelleyeceğiz, sebebini araştıracağız.

Teşekkür ediyorum.

Ali Bey, buyurun.

ALİ BOZAN (Mersin) - Sayın Başkan, Başdenetçimiz, denetçilerimiz, Bakan Yardımcılarımız; öncelikle hepiniz hoş geldiniz. Saygıyla sevgiyle selamlıyorum sizleri.

Başkan, ayrıca size teşekkür ediyorum, bu kadar Bakan Yardımcısını bir toplantıda bir arada bulmak gerçekten zor.

Ben sunumumu yaparken sadece Kamu Başdenetçiliği Kurumunun...

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin getirmiş olduğu güzellikler bunlar.

ALİ BOZAN (Mersin) - Reklamlara devam Başkan.

Şöyle söyleyeyim: Yani olabildiğince Kamu Başdenetçiliği Kurumunun dışına çıkmamaya çalışacağım ama kimi bakanlıklar konusunda Bakan Yardımcılarını burada bulmuşken öneri ve eleştirilerimi dile getirmeye çalışacağım.

Öncelikle, Kamu Başdenetçiliği Kurumuna dair öneri ve düşüncelerimizi ifade etmek isterim. Kurumun bağımsız olduğu kanunda yazılı, Anayasa'da yazılı, her ne kadar kurumun bağımsız olduğu belirtilmişse de maalesef kurumun yapısı, Başdenetçi ve denetçilerin seçimi usulüne bakıldığında tamamen sadece iktidar tarafından belirlenmeleri sebebiyle kurumun bağımsız

olmadığı gerçekliğini ifade etmek gerekiyor. Öncelikle, bu kurum gerçekten iktidardan bağımsız bir kurum hâline getirilmeli ve biz bunu hep birlikte yapmalıyız, Meclis olarak biz bunu yapmalıyız. Daha önce de ifade ettim, kanundan kaynaklı bir sıkıntı ama kuruma resen harekete geçme yetkisi mutlak surette verilmeli ki Kamu Başdenetçiliği Kurumu da bu konuda bizimle hemfikir. Sadece yurttaşların yaptığı başvurular üzerinden değil kurumun kendisinin tespit ettiği sıkıntılarla, sorunlarla ilgili de karar alabilme yetkisinin olması gerekiyor.

Yine, başvuru istatistiklerine biz baktığımızda, maalesef, yurttaşlar tarafından etkin bir çözüm, çare yolu olarak görülüyor. Bu, asla şu şekilde anlaşılmasın: 2024 yılında 15 bine yakın yurttaşımız başvuru yapmış, 2023 yılında 20 bine yakın yurttaşımız başvuru yapmış. bunlar çok kıymetli ama bu ülkede yurttaşların idareyle yaşadığı sıkıntılara, sorunlara baktığımızda, oranladığımızda başvuru sayısı çok çok az. Tam da bu noktada Komisyonumuza düşen görevler var, Meclise düşen görevler var. Ombudsmanlık Kurumunu daha fazla tanıtmak, yurttaşların gerçekten çare ve çözüm yolu olarak görmesini sağlamak için bizlerin de üzerimize düşen bazı sorumlulukları yerine getirmesi gerekiyor.

İş yükü azaltmayla ilgili sürekli olarak şunu ifade ediyoruz: Yargının iş yükünü azaltmaktan bahsediyoruz ama şimdi yargının iş yüküne baktığımızda, yapılan başvuru sayısına baktığımızda, maalesef, yargının iş yükünü azaltmaktan çok uzaktayız. İşte, 2024 yılında 15 bine yakın başvuru yapılmış; bu başvuruların tamamına kabul edilebilirlik kararı verilmiş olsa ya da dostane çözümle çözümlenmiş olsa dahi, vallahi, 15 bin başvuru 6 tane iş mahkemesinin iş yüküdür. Bugün, Türkiye'de en ücra ildeki, ilçedeki mahkemelerin dahi esas sayısı yıl içerisinde bini geçmişken 15 bin başvuruyu yani yargının iş yükünü azaltma olarak görmemek gerekiyor. Tam bu noktada, tersinden, şu şekilde bakmak gerektiğini düşünüyorum: Kurumun aldığı kararların bakanlıklar tarafından emsal kabul edilmesi, aynı konuda başka bir yurttaşın başvuru yapmasına gerek kalmaksızın aynı konuda bakanlıktan bir talepte bulunulduğunda bakanlığın gereğini yerine getirmesi. Ancak bu şekilde gerçek anlamda biz yargının iş yükünü azaltmış oluruz.

Yine, bakanlık bakanlık kimi sorularım, değerlendirmelerim olacak ama mesela, en fazla başvuru yapılan bakanlıklardan bir tanesi Adalet Bakanlığı; ki Meclise de en fazla başvuru Adalet Bakanlığıyla ilgili ilgili geliyor, cezaevleriyle ilgili geliyor. 400'e yakın cezaevi var, 400 bine yakın tutuklu ve hükümlü var. 2023 yılı, 2024 yılı verilerine baktığımızda ve aynı zamanda 2025 yılı içerisinde Dilekçe Komisyonuna cezaevlerinden gelen başvuru sayısına, başvuru içeriklerine baktığımızda, aynı zamanda kimi konularda da Ombudsmanlık Kurumunun daha önce vermiş olduğu emsal karar olmasına rağmen, baktığımızda, eğer aynı konuda yoğun sayıda bir başvuru geliyorsa demek ki verilen tavsiye kararlarının gereği tam olarak yerine getirilmiyor. Şimdi, bunlar, bizim, kuruma dair genel düşüncelerimiz.

Şimdi birkaç bakanlıkla ilgili değerlendirme yapacağım -Çevre ve Şehircilik Bakanlığıyla ilgili- ülkemiz bir deprem ülkesi, bu gerçekliği biliyoruz, 6 Şubat depremlerini yaşadık. İstanbul depremi bize yeniden bunu hatırlattı. Yani şu şekilde değerlendiriyoruz: 6,2'lik deprem bize aslında bir sarı kart gösterdi, dedi ki: "Sırada kırmızı kart var." Sırada kırmızı karta hep birlikte yani evet, temel sorumluluk başta iktidarın ama aynı zamanda iktidarıyla muhalefetiyle, aynı zamanda merkezî yönetimiyle yerel yönetimleriyle bizim buna hazırlıklı olmamız gerekiyor. Örnek vermek gerekirse -yani bunları sadece muhalefeten dile getirme anlamında söylemeyelim ama- 6,2'lik deprem yaşandı, insanlar İstanbul gibi bir yerde toplanma alanı aradılar yani bunu en iyi Bakanlık takip etmiştir. Nereye gideceğiz? Ya da toplanma alanlarına gittiler, toplanma alanlarının kapılarının kapalı olduğunu gördüler, kilitli olduğunu gördüler. Tam da bu noktada bu meseleye siyasetüstü yaklaşmak gerekiyor, siyasetüstü tedbirler almak gerekiyor.

Yine, az önce Bakan Yardımcımızın 6 Şubat depremleriyle ilgili yaptığı açıklamada maalesef özellikle teslim edilmesi gereken konutlar ve süreleriyle ilgili yeni bir güncelleme geldi yani keşke bu güncellemeler olmasa. 6 Şubat depremi sonrasında Sayın Cumhurbaşkanının yaptığı ilk açıklama 319 bini bir yıl içerisinde olmak üzere 650 bin yeni konut teslim edileceği şeklinde. Yine, dönemin Çevre ve Şehircilik Bakanının -süre vermemiş ama- 850 bin konut teslim edileceği şeklinde bir açıklaması var. Az önce Bakan Yardımcımız 200 bin küsuru bu yıl içerisinde, 200 bin küsuru bir sonraki yıl içerisinde teslim edileceği şeklinde bir açıklama yaptı; depreme dair yeniden bir güncelleme geldi.

Yine, Ulaştırma Bakanlığıyla ilgili, Sayın başkan, siz şeyi söylediniz: "Hava yolunu kara yolu yapan Bakanlığımız."

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Hava yolları halkın yolu oldu.

ALİ BOZAN (Mersin) - Maalesef yine deprem sonrasında bir gerçekliği gördük; bu, aynı zamanda sonrasında yaşanmaması için Bakanlığımızın tedbir alması önerisiyle dile getirmek istediğimiz bir konu. Evet, hava yolları, işte, on sene önceki gibi değil, yirmi sene, otuz sene önceki gibi değil ama İstanbul depremi sonrasında biz gördük, uçak biletleri fırladı ve yurttaşlar sosyal medyada tepki göstermeye başladıktan sonra kimi hava yolu şirketleri tavan fiyat uygulamasına gittiklerini açıkladılar. Olası bir depremde sosyal medyadan yurttaşların herhangi bir tepki göstermesine ihtiyaç olmaksızın Bakanlığın bu konuda gerekli tedbirleri alması gerektiğini düşünüyoruz; önerimiz bu şekilde.

Şimdi, bugüne kadar verilmiş olan Kamu Denetçiliği Kurumunun kimi kararlarıyla ilgili bakanlıklarımıza kimi sorularımız olacak. Maliye Bakanlığına: Karar 2023 yılına ait ama 2023 yılının son aylarında depremle ilgili ve aynı zamanda kuvvetle muhtemel bu kararın neticeleri ve benzer başvurular devam ediyor. Başvuru no.su (2023/6282), karar tarihi 27/10/2023; Doğal Afet Sigortaları Kurumu Başkanlığı Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun Başkanlığıyla ilgili bir başvuru yani bu başvuruyla ilgili Bakanlığımız bugüne kadar ne yapmış, ne etmiş; cevabını anında veremeyebilir, böyle bir beklentimiz kesinlikle söz konusu değil ama önemli olduğunu düşünüyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Tabii, tabii, biraz sonra söz vereceğim, Sayın Bakan Yardımcılarımız, isterseniz burada cevap verebilirsiniz, isterseniz daha sonra yazılı bir şekilde verebilirsiniz.

ALİ BOZAN (Mersin) - Başkanım, şu an cevap verilemeyebilir, mümkündür çünkü 2023 yılında verilmiş bir karar, çok teknik bir konu, ilgili Bakan Yardımcısı meseleye hâkim olmayabilir ama önemli bir konu olduğu için ifade etmek istiyoruz. Özeti şu: Yaşanan deprem felaketi nedeniyle hasarlı evlerine ait deprem hasarı sigorta tazminatının 2022 yılı için geçerli metrekare birim fiyatları üzerinden hesaplandığını belirterek söz konusu tazminatın 2023 yılı birim fiyatları üzerinden hesaplanarak ödenmesini talep etmişler. Kamu Denetçiliği Kurumu bu konuda oldukça yaygın bir araştırma ve inceleme yapmış. İnceleme neticesinde

"Başvuru haklıdır, başvuru yerindedir ve 01/01/2002 ve sonrası olan sigorta sözleşmelerinin prime ilişkin herhangi bir işlem yapılmaksızın 25/11/2022 tarihli düzenleme kapsamındaki teminat tutarlarına tabi olunması ve bu şekilde depremde etkilenen kişilerin mağduriyetlerinin giderilmesi için mevzuatta düzenleme yapılması." demiş. Sadece başvuruyla ilgili bir karar vermemiş, mevzuatta bir düzenleme demiş; bu konuda Maliye Bakanlığımızın bugüne kadar eğer bir çalışması yok ise bu konuda bir çalışma yapılması önerimiz var. Aynı zamanda, bu konuda mevzuatta yapılacak değişiklik önerisi konusunda da biz parti olarak Ombudsmanlık Kurumunun Başkanlığının aldığı karar doğrultusunda gelecek yasal değişikliğe de destek sunacağımızı ifade etmek istiyoruz çünkü deprem ülkesiyiz ve olası depremlerden sonra, deprem sonrası mağduriyet yaşayan yurttaşların zararlarının giderilmesiyle ilgili önemli bir karar olduğunu düşünüyoruz.

Yine, Millî Eğitim Bakanlığımızla ilgili...

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Nevroz Vekilime bir şeyler bırakacaksın değil mi?

ALİ BOZAN (Mersin) - Kalacak.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Oo, neler var.

ALİ BOZAN (Mersin) - Neler var, evet.

Şimdi, Millî Eğitim Bakanlığıyla ilgili... Başkanım, şunu da özellikle söyleyelim: Gerçekten olabildiğince böyle spesifik konuları, 85 milyon yurttaş etkileyebilecek konuları gündeme getirmeye çalışıyoruz. Millî Eğitim Bakanlığıyla ilgili, mülakata dair...

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Sadece Millî Eğitim Bakan Yardımcımız gelmedi mazeretten dolayı.

ALİ BOZAN (Mersin) - Vekaleten kimse yok. Başkanım, ben söyleyeceğim, siz vekaleten iletin.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Tabii, tabii, biz iletiriz zaten kayıtlara geçiyor.

ALİ BOZAN (Mersin) - Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminde Bakan Yardımcıları sizin ne de olsa, siz iktidarın vekilisiniz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Yok, yok, biz hep beraber...

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Biz şu anda yasama Meclis üyesi olarak buradayız.

ALİ BOZAN (Mersin) - Yok, yok, Başkan ne demek istediğini anladım.

Şöyle: Mülakat meselesi bu ülkede uzunca yıllardır tartışılan ama aynı zamanda bunu Başkanımızın da hani bilmesi ve üzerinde durması için... Şimdi, mülakat meselesi her seçim öncesi gündeme gelir. İşte, son seçim öncesi gündeme geldi, mülakatların kaldırılacağı konuşuldu, tartışıldı, konuşuldu. Şimdi, bu konuda elimde 2023 yılında yapılmış, 2024 yılında verilmiş bir karar var; yurttaş İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğünde bir sınava giriyor, 2023 yılında Eğitim Kurumları Yöneticiliği sözlü sınavına giriyor ve inceleme yapılmasını istiyor. İnceleme neticesinde kurumumuz tavsiye kararı veriyor. "Sınavların iyi yönetim ilkelerinden olan nesnellik, şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkelerine uygun yapılmasını teminen idarenin bundan sonra düzenleyeceği sözlü sınavlarda sesli ve görüntülü kayıt imkânlarından faydalanması yönünde İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğüne tavsiyede bulunulmasına..." diye bir karar veriyor.

Şimdi, en başta söylediğim konuya geleceğim: Şimdi, kurum bu şekilde bir karar verdikten sonra yani sadece bir yurttaş başvuru yapmış ve İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğüyle ilgili başvuru yapmış. Şırnak İl Millî Eğitimde olsa ille oradan bir yurttaş mağduriyet yaşayacak da başvuru yapacak da Başdenetçilik inceleme yapacak, ondan sonra mı karar verilsin? Değil. İşte tam da bu noktada şunu yapmamız gerekiyor bizim: Bizim bunu "Evet, başvurunun muhatabı İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü ama Bakanlığa, bütün sınavlarınıza..." Ha, önce şunu söylememiz gerek: "Bir defa, sözünüz var, mülakatı kaldırın." dememiz gerekiyor. Tamam, sözünüzde durmuyorsunuz, mülakatı kaldırmıyorsunuz ama bütün sınavlarınızda ama bütün sınavlarınızda yarın öbür gün mahkemeye gittiğinde ya da kuruma geldiğinde "Denetime elverişli, sesli ve görüntülü kayıt alın." şeklinde bir -tırnak içerisinde- baskı oluşturmamız gerekiyor diye düşünüyorum.

Başkan, tahmin ettim ben zaten, başlarken dedim Başkan şey yapacak, ben başladığımda ha bire "Bitirsin." diyecek.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Evet, teşekkür ediyoruz.

Sona doğru geldin herhâlde.

ALİ BOZAN (Mersin) - Sona doğru daha gelmedik, sıkıntı çok. Sıkıntı niye çok Başkan? Şöyle söyleyeyim: Şimdi, cezaevlerinde nakil meseleleri...

Bakın, Dilekçe Komisyonundayız birlikte; her ay 300, 400, 500 başvuru geliyor Dilekçe Komisyonuna, kuruma da çok fazla sayıda başvuru geliyor. Kurumun bu konuda tavsiye niteliğinde almış olduğu birçok karar var.

Şimdi, Adalet Bakan Yardımcımız buradayken yani her nakil talebi olan yurttaş buraya... Belki tahliyesine üç ay kalmış; başvuru yaptı, kurum karar verinceye kadar tahliye olacak zaten. Kurum tavsiye niteliğinde karar verse de kararın fiiliyatta bir karşılığı olmayacak. Bu nedenle, bu meselenin köklü bir çözüme kavuşturulması gerekiyor ama köklü çözümün sadece nakil meselelerini çözmekle olmadığını biliyoruz.

Bakın, 29/11/2024 tarihinde verilmiş bir karar var: Bu karar içerisinde kişi Fırat Üniversitesinde öğrenci, Sincan Cezaevinde kalıyor, ailesi Elâzığ'da. Şimdi, Fırat Üniversitesinde öğrenci olan, ailesi Elâzığ'da kalan bir genç Elâzığ'a - üniversitesine- yakın, ailesine yakın bir cezaevine nakil talep ettiğinde bunun için kuruma başvuru yapmasına hiç ihtiyaç yok ama şöyle bir sıkıntı var, şöyle bir gerçeklik var: Kurum araştırma yaparken kişi sadece Elâzığ Cezaevine de talepte bulunmuyor, başvuru talep ettiği cezaevlerine teker teker yazmışsınız Sayın Başkan. Elâzığ istemiş, Elâzığ T Tipi Ceza İnfaz Kurumunun kapasitesi 1.000, mevcudu 1.403, doluluk oranı yüzde 140; Elâzığ E Tipinin doluluk oranı yüzde 191; Diyarbakır 1 No.lu T Tipinin doluluk oranı yüzde 140; Diyarbakır 2 No.lunun doluluk oranı yüzde 159; Diyarbakır 3 No.lunun doluluk oranı yüzde 124; Diyarbakır 4 No.lunun yüzde 143... Şimdi, daha devamına gelmiyoruz.

Şimdi, bu başka bir gerçekliği ortaya koyuyor. Bu iktidar döneminde en fazla cezaevi yapıldı, cezaevlerinin tamamında müthiş bir doluluk. O zaman kimse nakil isteyemeyecek, sevk yapamayacak ya da kimi siyasi saiklerle yapılan nakiller, sevkler var. Örnek verelim: Şimdi, Akdeniz Belediyesi Eş Başkanlarımız ve belediye meclisi üyelerimiz 10 Ocak tarihinde gözaltına alındılar, 13 Ocakta tutuklandılar. Tarsus Cezaevi Kampüsü'nde Kadın Cezaevi, Çocuk Cezaevi, T1, T2, T3; 5 cezaevi var. O 5

cezaevinde binlerce kişiye yer var, binlerce kişi orada kalabildi ama bizim seçilmiş 5 arkadaşımız orada kalamadı. Belediye Eş Başkanlarından birisi Kırşehir'e gönderildi...

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Ombudsmana yazdınız mı? Bir yazılsın, belki çözüm yolu bulunur.

ALİ BOZAN (Mersin) - Bunların hepsi sözlü başvurudur aynı zamanda. Yok, o mesele ombudsmanı aşan bir mesele Başkan.

Bitireceğim Başkanım, bitireceğim ama bu kadar bakanlık var. Şimdi, her bakanlığa iki dakika kullansak zaten...

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Özür diliyorum.

Şöyle: Tabii, bütün bakan yardımcılarımızla, bütün siyasi parti milletvekilleri olarak istediğimiz zaman, her zaman görüşebilme imkânımız var. Dolayısıyla, hem bizim şu anda Meclis Genel Kurulu çalışıyor hem bakan yardımcılarımızın belki hazırlamış olduğu programlar vardır çünkü başka diğer milletvekili arkadaşlar da istiyor. Biraz daha hızlanırsa iyi olur yani çünkü süre yirmi dakikayı geçti.

ALİ BOZAN (Mersin) - Başkan, toplantıyı zaten 15.00'e, Meclisin başladığı saate koydunuz, zaten ayrı şey. Sabah 9.00'a koysaydınız, sabah 9.00'dan akşama kadar birbirimize derdimizi anlatsaydık.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Buyurun.

ALİ BOZAN (Mersin) - Bunu niye anlattım? Bakın, 5 kişi tutuklandı, 5 kişi dört ayrı cezaevine gönderildi Başkan. Şimdi, 5 kişi, dört ayrı cezaevi: Biri Burdur'a, biri Kırşehir'e, biri Ereğli'ye, 2 arkadaşımız da Kayseri Bünyan Cezaevine. Şimdi, burada kalkıp "Cezaevlerinde doluluk oranı..." "Cezaevinde yer yok, o nedenle nakil yapmıyoruz." mesele bu değil. İşte, tam bu noktada diyoruz ki: Ya, bu meselelere siyasi saiklerle yaklaşmamak gerekiyor. Yani dedim ya, Tarsus Cezaevi Kampüsü'nün... Evet, Tarsus Cezaevi Kampüsü de dolu; ya, herkese yer var, seçilmiş DEM PARTİ'li 5 kişiye mi yer yok?

Şimdi, diyoruz ki: Biz bu meseleye yaklaşırken gerçekten insani anlamda yaklaşalım. Mesela onlarca başvuru var, her bir başvuruyla ilgili karar veriliyor ve ben şundan da eminim: Başdenetçilik kimi zaman telefonla cezaevleri idaresiyle ya da bakanlıklarla görüşüyor, meseleyi çözmeye çalışıyor ama çözüm bu şekilde değil.

Ben bir örnek vereyim: Şimdi "Memleketi Ankara'dan yönetmek." dediğimiz bir şey var. Memleketi Ankara'dan yönetmek dediğimiz mesele şu: Kişi başvuru yapıyor; bakıyor, doğru, bütün cezaevleri dolu; e, o zaman diyor ki: "Sıranı bekle." Ben kendim cezaevinde yattım, cezaevinde yatarken... Bir örnek vereyim: Ben Adana Cezaevinde kalıyorum, yanımda kalan arkadaşımın ailesi Antep'te; Antep'e nakil istiyor, "Ben Antep'e gideyim." diyor. "Antep'te yer yok." dediler ama aynı zamanda Antep Cezaevinde kalıp Adana'da yargılanan kişi vardı, o da diyor ki: "Yahu, arkadaşım, beni Adana'yı götürün, mahkememe yakın olayım." Dedi ki: "Biz Bakanlığa becayiş yazalım." Becayiş... Yer yok... Antep'teki kişiyi Adana'ya getir, Adana'daki kişiyi Antep'e götür, bir de devletin de şöyle bir kârı olsun: Her ay duruşma için Antep'ten o tutukluyu Adana'ya getirmek zorunda kalma. Bakanlığın cevabını tam hatırlamıyorum ama işte "Öneriniz değerlendirmeye alınacaktır." şeklinde.

Başkanım, bu kadar şey yapacağız... Devam edeceğim... Başkanım, bu aralar uzattı, yoksa bu kadar uzun değildi.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Ama sen biliyorsun Komisyon üyesisin, hiçbir toplantıda bu kadar uzun süreye zaman yetmez çünkü yirmi dakikayı geçti.

ALİ BOZAN (Mersin) - Bakanlıkla ilgili son bir değerlendirme yapayım, bitireyim Başkanım, sizi kırmayayım.

Şimdi, Sağlık Bakanlığımızla ilgili olarak bir değerlendirme... Kendileri kesinlikle farkındadır, bu meseleye vâkıftır, kendilerine de bu konuda çok fazla talep geliyordu, Başkan, sizlere de geliyordu. Maalesef şu anda Mecliste bulunan milletvekillerine yurttaşların en fazla talepte bulunduğu konulardan bir tanesi, hastaneden doktor randevusu. Eminim, ilgili Bakan Yardımcımız bu meseleye hâkimdir. Evet, şu söyleniyor: "Sağlık alanında yaşanan gelişmeler geçmişteki gibi değil." Doğru. Şöyle: Geçmişte gidip hastanede sıra bekliyorduk -o zaman ilaçlar eczaneden de değil SSK'lıysen hemen hastanenin deposu vardı, oradan veriliyordu, orada sırada bekliyorduk- şu anda değişen bir şey var, telefonda randevu alıyorsunuz, evinizde sıra bekliyorsunuz. Yani bu, maalesef bu ülkenin acı bir gerçekliği ve Sağlık Bakanlığının bu meseleye mutlak surette bir çözüm bulması gerekiyor.

Kişinin Bakanlıkta bir tanıdığı var, tanıdığına ulaştı, randevusunu öne alabildi ya da bir milletvekili tanıdığı var, ona ulaştı, randevusunu öne alabildi. Peki, hiç kimseyi tanımıyorsa üç ay sonrasına, dört ay sonrasına, beş ay sonrasına doktor randevusu verildiğinde bu arada o kişinin sağlığında, bu arada o kişinin hayatında geri dönülemeyecek zararlar meydana geldiğinde kim bunun telafisini sağlayacak diyelim.

Şimdilik teşekkür ediyorum Başkan.

Sabırınız için hepinize teşekkür ediyorum arkadaşlar.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Teşekkür ediyorum.

Öncelikle, söze ilk başlarken bir konuya değindiniz, ona bir açıklık getireyim: Kamu Başdenetçisini Meclis Genel Kurulu seçiyor, denetçi arkadaşları da Komisyon üyeleri olarak kapalı zarf usulüyle seçiyoruz. Dolayısıyla "AK PARTİ seçiyor." değil, buradaki milletvekili arkadaşların takdirine bırakılmış bir şeydir.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Çoğunluk seçiyor yani.

ALİ BOZAN (Mersin) - Başkanım, kayıtlara girmesi için söylediniz, biz anladık Başkanım, sıkıntı yok.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Şu anda sözü Harun Bey'e veriyorum.

Harun Bey, buyurun.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Başdenetçim, denetçilerim; şimdi Ali Vekilim yirmi dakika mı konuştu? Benim aslında ona bir saatte cevap vermem gerek.

ALİ BOZAN (Mersin) - Baş göz üstüne.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Abi, sen Rize Vekili olarak bunu üç dakikaya toparlarsın.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Hayır, şöyle, biz Kamu Denetçiliği Kurumu ve yürütmeden Bakan Yardımcılarıyla beraberiz yani Bakan Yardımcıları ile Kamu Denetçiliği arasındaki ilişkiyi konuşacağız insan hakları bağlamında. Siz Bakan

Yardımcılarını buldunuz, Sağlık Bakanlığı, Millî Eğitim, Adalet Bakanlığı yani bütün şeyleri, siyaseten burada hesabı görmeye çalışıyoruz ama orası burası değil Sayın Vekilim. Kamu Denetçiliği Kurumu, insan hakları kurumudur, anayasal bir kurumdur, gerçekten de yeni yönetime tekrar başarılar diliyoruz Başkanım. Şeref Bey'in başkanlığında da güzel noktaya geldi, inşallah daha güzel noktalara getireceksiniz. Tabii, hak arama kurumları... Biz insan haklarına bakacağız. Ben şimdi kanundaki tabirle söyleyeyim de. Kamu Denetçiliği Kurumunun görevi ne? Bir kere, bağımsız değil, Meclise bağlı yani Meclise bağlı olarak çalışıyor Kurum. Kurumun görevleri: "İdarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmak." Bunun dışında bazı arkadaşlar söyledi yani yargının yükünü azaltmak değil görevi çünkü yargı konusu Kamu Denetçiliği Kurumu görevlerine girmiyor, işte, yasama organının görevleri de Kamu Denetçiliği Kurumunun dışında kalıyor. O yüzden insan hakları bağlamında konuşmamız gerekiyor. Ben aslında... İşte, "cezaevleri" dediniz, ya, bir cezaevinde kalabalıklaşma vardır, ben onlardan bir kısmına katılıyorum size ama burada Kamu Denetçiliğine ve ilgili Bakan Yardımcılarına her şeyin müsebbibiymiş gibi yani siyaseten sorgulama gibi, ben öyle bir tarza...

ALİ BOZAN (Mersin) - Nakille ilgili kararlara uyun dedik, biz başka bir şey demedik ki.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Şimdi, Türkiye'de 85 milyon insan var, değil mi? Aslında Kamu Denetçiliği Kurumu bu 85 milyonun tamamı insanlar olduğu için insan hakları bağlamında her şeyi Kamu Denetçiliğine ben bağlarım bir şekilde ama bir de Anayasa'mız var, kanunlarımız var.

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Kocaeli) - Uyulmayan.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Yok, size göre uyulmayan, bize göre size rağmen gereği yapılan mevzuatımız var.

Gerçekten de mesela cezaevleri konusunda her toplantıda söylemek zorunda kalıyorum, mesela TİHEK bu başvurulara bakan bir kurum. Bir de cezaevlerinde şahit olduğumuz... Vatandaş, nakillerle alakalı ve her türlü şeyi CİMER'e, Kamu Denetçiliğine, TİHEK'e, İnsan Hakları Komisyonuna, Dilekçe Komisyonuna, herkese, her tarafa yazıyorlar; bir çerçeve yok, dolayısıyla iş yükü zaten buradan bir artıyor. Ama, Kamu Denetçiliği cezaevi nakillerinde insan hakları bağlamında mesela nasıl karar vermesini düşünüyorsunuz? Bir örnek alayım sizden.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ayrımcısız... Suç tipine göre değil.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Ayrımcılık yapıyorsa İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna başvuru yapılacak, orası karar verir ama Kamu Denetçiliği Kurumuna siz Anayasa'daki görevleri dışında başka bir görev tanımlıyorsunuz yani bizim Anayasa'ya, yasaya bağlı kalarak, yani insan hakları bağlamında bağlı kalarak konuşmamız gerektiğini ben düşünüyorum. Yoksa bazı şeylere, çoğu şeylere ben belki hukukçu olarak katılabilirim. Eyvallah, cezaevlerinde dediğim gibi kalabalıklaşma vardır, sağlık hakkı, gıdaya erişim hakkı, eğitim hakkı, haberleşme hakkı zaman zaman ihlal edilmiş olabilir, eyvallah, ama bu şekilde biz Bakan Yardımcılarını burada bulduk, nasıl olsa sesleri de çıkmıyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Değil, değil, yo, yo.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - O anlamdaki tarza karşı...

ALİ BOZAN (Mersin) - Bence benim meramımı hem Başkanımız hem de ilgili Bakan Yardımcılarımız anladı.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Harun Bey, evet, Harun Bey, biraz daha KDK'yle ilgili söyleyecek bir şeyleriniz varsa...

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Yani KDK'yle alakalı... KDK gerçekten de güzel bir kurum, olması gereken bir kurum, resen icra yetkisinin verilmesi gerektiği konusuna, eyvallah, ben de katılıyorum ama hukukla ve hakkaniyetle alakalı denetimlerde başarının veya uyulma oranının bana göre yüzde 100 olması gerekiyor.

ALİ BOZAN (Mersin) - Katılıyorum.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Yüzde 100 olması gerekiyor çünkü sonuçta insan hakları ihlalleriyle ilgili karar veriyor. Ha, burada yapacağımız... Bütün Bakan Yardımcılarımız burada yani hizmet verdikleri, işte Kamu Denetçiliğinin verdiği kararlarda bir de eş güdüm sağlanmış oluyor. Sayın Başkanım, gerçekten teşekkür ediyoruz, yürütmedeki bütün temsilciler burada. Ha, bir bakanlığın yapmış olduğu uygulamayla diğer bakanlığın, ombudsmanlığın vermiş olduğu kararlar üzerindeki farklı uygulamalarda burada bir eş güdüm de sağlanmış olacaktır. Ha, bu eş güdümü de sağlayarak Kamu Denetçiliği Kurumu kararlarını yüzde 100 uyulacak bir hâle getirmemiz gerektiğini ben şahsen düşünüyorum. Elbette ki burada haklı haksız, mahkeme görevi görmüyor veya yasama veya kanun yapmıyor bu kurum, dolayısıyla vermiş olduğu kararların tamamına uyulması gerekiyor. Aslında söyleyecek çok şey var ama...

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL (Kilis) - Teşekkür ediyorum.

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Ben teşekkür ediyorum.

Tekrar başarılar diliyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL (Kilis) - Eyvallah.

Şimdi söz sırası Ertuğrul Bey'de.

Ertuğrul Bey, buyurun.

ERTUĞRUL KAYA (Gaziantep) - Değerli Başkanım, kıymetli milletvekili arkadaşlarım, Kamu Denetçiliği Kurumunun çok değerli Başkanı ve üyeleri, Bakanlıklarımızın aramızda bulunan çok kıymetli Bakan Yardımcıları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, çok genç bir kurumu konuşuyoruz, Kamu Denetçiliği Kurumunu ama kurulduğu ilk günden bu yana önemli gelişmeler katetmiş, alanında temel hak ve özgürlüklerin Türkiye'de yaygınlaştırılması bağlamında, aynı zamanda adalete erişimin güçlendirilmesi, dezavantajlı gruplar başta olmak üzere, bu alanda vatandaşlarımızın yaşadığı problemlerin bakanlıklarla arasında bir köprü olma vazifesini bu anlamda yapmaya gayret gösteren tüm eksiklikleriyle beraber önemli bir kurum. Bu genç Kurumun alanında gelişme katetmesi son derece kıymetli, ülkemizin demokrasisi açısından, demokrasinin güçlenmesi açısından son derece kıymetli olduğunu buradan ifade etmek istiyorum. Tabii, YENİ YOL Grubumuz ve DEVA Partisi adına ülkemize katkı sağlayan her türlü gelişmeye, olumlu gelişmeye destek vereceğimizi, olumsuz gördüğümüz gelişmelerle ilgili de eleştirilerimizi yapıcı bir şekilde ortaya koyacağımızı bu vesileyle ifade etmek isterim.

Tabii Kamu Denetçiliği Kurumunun almış olduğu tavsiye kararlarına olumlu yaklaşım gösteren bakanlıklara buradan teşekkür etmek gerekir, teşekkür ediyoruz. Olumsuz yaklaşan, bu konuda geri duran, demokratik kültürün gelişmesinde henüz sürece çözümseymemiş, katkı vermekten biraz imtina eden, bürokratik alışkanlıklarını sürdürmeyi devam ettiren bakanlıklara da bu demokratik gelişime, temel hak ve özgürlüklerin gelişimine bir an evvel katkı sunmak adına, bakanlık içi farkındalıkların artırılması bağlamında önemli görevler düşüyor.

Az önce, tabii, bakanlıkların sunumlarını, bu konuya ilişkin görüş ve değerlendirmelerini dikkatle dinledim. Tabii, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakan Yardımcısının açıklaması, konuya dair bakış açısı gerçekten hani çok üzüntü verici oldu şahsım adına çünkü burada bir açmazın, bir Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin taşıdığı yüklerin, ülkemize getirdiği problemlerin kısa bir özetiydi aslında duyduğum kadarıyla. Şimdi, tabii, burada Kamu Denetçiliği Kurumunun Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığıyla ilgili vermiş olduğu tavsiye kararlarının önemli bir bölümünü mevzuat gerekliliği, mevzuattaki yerinin olmayışı, imkânsızlık gibi hâllerle tanımladı Sayın Bakan Yardımcısı, tabii, evet ve orada da bir imkânsızlık tanımı yaptı. Burada da devlet vatandaş ilişkisini de bir tanımlamamız gerekiyor yani devlet vatandaş için vardır, vatandaş devleti için yoktur yani buradaki temel bakış açısında bir problem var gibi görüyorum. Şimdi, burada bir bireyin hak ve özgürlükleri ihlal edilmiş ise şayet, burada mevzuatın onu karşılayamıyor olmasını bir imkânsızlık hâliyle tanımlamak asla kabul edilebilir bir durum değildir. Bakanlıklar çözüm üretme merkezidir fakat Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin getirdiği problemler ve orada da yasama faaliyetiyle ilgili... Biz Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçmezden evvel, bakanlıkların bu anlamda kanun değişiklikleriyle ilgili çalışmalarının mümkün olduğunu fakat bu Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçtikten sonra bunun milletvekillerinin bir görevi hâline döndüğünü az önce Sayın Bakan Yardımcısı ifade etti; burada, salonda birtakım düzeltmeler de yapıldıktan sonra bu milletvekili görevi... Hani "Bakanlıklar da aslında bu çalışmaları yapıyor ama backgrounddan milletvekillerinin önüne geliyor." algısı çok iyi bir algı değil. Yani burada milletvekilleri olarak çok kutsal bir görevi, Gazi Meclisimizin yasama faaliyetini, millet egemenliğinin tecelligâhı bir alanda bir faaliyeti icra ediyoruz ve millet adına icra ediyoruz. Şimdi, buradaki "Bakanlıklar birtakım yasaları, kanun tekliflerini getirirler, milletvekilleri de bu görevi icra ederler." yaklaşımı her ne kadar... Böyle kastetmemiş olabilir fakat bu anlama gelecek... Zaten yasamanın itibarı maalesef çok olumlu değil yani. Şimdi, biz buraya her gün torba torba gelen, Meclis Genel Kuruluna gelen yasama tekliflerinin nasıl geldiği konusunda temel bir kanaate zaten sahibiz, bu da kabul edilebilir bir durum değildir. Burada bakanlıklara düşen görev mevzuat değişikliği, bir hakkın iadesidir. Vatandaşlarımızın içine düştüğü, tek bir vatandaşımızın, 85 milyon yurttaşımızın bir tanesinin dahi canının sıkılmasından, evine huzursuz gitmesinden rahatsız olacak bir yönetim anlayışının bu ülkede egemen olması gerekir. İktidarın her fırsatta, beyanen... Eskiden UYAP yokken sanık huzura geldiğinde hâkim sorardı: "Sabıkan var mı evladım?" diye. O da: "Hayır efendim." derdi. "Yaz kızım, beyanen sabıkasız." derdi yani henüz evrak yok, öyle beyan ediyor. Tabii, beyanen demokrat olmak, beyanen hak ve özgürlükler savunucusu olmak kolay ama bunu yaşamak, gerçekten birebir hissetmek, devletin her bir organında bunu harfiyen icra etmek çok önemli bir meziyettir, devlet olmanın gereği de tam da budur. Dolayısıyla, bu açıklamayı talihsiz bir açıklama olarak görüyorum. İmkânsız diye bir şey yok. Hukuk devletinde, demokratik hukuk devletinde imkânsız olacak yani vatandaşlarımızın çözüm arayışını beklediği, çözüm üretilmesini beklediği bir ortamda "Buna mevzuatımız elvermiyor, bu bir imkânsızlık hâli." gibi yaklaşmak asla kabul edilebilir bir durum değildir. Dolayısıyla, hep beraber, iktidarıyla, muhalefetiyle bu genç kurumumuzu; Türkiye'deki, ülkemizdeki temel hak ve özgürlükleri geliştirmekte çok önemli bir kurumumuzu beraber güçlendirmek... "Burada sadece muhalefet yapıyor." hissiyatıyla değil; aynı zamanda bir paydaş olarak, bir yurttaş olarak, 85 milyonun bir bireyi olarak buna hep beraber katkı vermemiz gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Tekrar burada, aramızda bulunan, sürece olumlu katkıda bulunan tüm bakanlıklarımıza ayrı ayrı şükranlarımı ifade ediyorum.

Bir not da tabii, konuştuğumuz konu temel hak ve özgürlükler, adalet, adalet erişim. Tabii, burada rekoru elinde bulunduran, aleyhine müracaat rekorunu elinde bulunduran Adalet Bakanlığımızın bir Bakanlık olarak zirvede bulunması çok ironik bir durum, kabul edilebilir bir şey değil.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Evet, ben de teşekkür ediyorum.

Şunu da belirtiyim: Yıl olarak hatırlamıyorum ama ödüllendirdiğimiz, KDK'den gelen tavsiye kararlarına uyum oranlarını yüksek tutup ödüllendirdiğimiz Adalet Bakanlığımız da var bu işin içerisinde, onu da belirtiyim.

Şimdi, sözü Nevroz Vekilimize veriyorum.

Buyurun.

Lütfen süreyi idareli kullanalım çünkü zamanı bayağı bir aştık.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Kurulda da öyle, burada da öyle, biraz zor olacak ama deneyeceğim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Buyurun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ben de herkesi selamlıyorum hem Denetçilikten Başkanı ve yetkilileri hem de Bakanlık Yardımcılarını.

Ben bu Alt Komisyonun bir üyesi değilim ama İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyesiyim ve bu süreci önceki dönemlerde de yakinen takip etmeye çalıştım.

Burada, ben, Kurumun vermiş olduğu kararların yerine getirilmesi kadar Kurumun kararları verirken yaşamış olduğu sorunların ya da bu sorunların gerçek anlamda insan haklarına ve adaletle uygun erişmesi için ortaya koyacağı tavırların da çok önemli olduğunu düşünüyorum; yaklaşım biçiminin, değerlendirme biçiminin ve tavsiye meselesinin. Örneğin, verilen son yıllık raporda yer alan ACEP'le ilgili karar. Kararın kendisi olumsuz ancak gerekçe yapılan mesele de idari gözlem kurulu kararlarının varlığı. Biz, hepimiz, hukukçu olan ya da olmayan bu mekanizmada yer alan herkes şunu söyler: Tüm kanunlar Anayasa'ya uygun olmak zorundadır; yönetmelikler, tüzükler kanuna uygun olmak zorundadır. Bir silsile çıkarırız ancak ACEP'le ilgili meseleye baktığımızda, ki kararda da dayanak yaptığınız kanunun 66'ncı ve 116'ncı maddesinde belli suç tipleri için ACEP'in uygulanmayacağına dönük net bir kanuni düzenleme yok. Tırnak içerisinde, TMK kapsamında kalan, tehlikeli hükümlerle ilgili

"Kısıtlanabilir." diye bir hüküm var. "Aslında, asıl olan, kural olan verilmesi, kısıtlanabilmesi için özel bir hüküm gerekir." şeklinde bir düzenleme gerekir ancak ilgili yönetmelik bu konuda kısıtlanabilir meselesi değil de istisnanın kendisi kısıtlanabilirmiş gibi bir şekilde düzenleyerek verilmesi için özel bir kurul kararı aranması gerektiğine dair düzenleme yapmış. Sizlerin vermiş olduğu kararda da kanunun kendisi, Anayasa'daki eşitlik ilkesi değil, yönetmelikteki, işte, (ğ) bendine dayanarak vermiş olduğunuz bir karar hükmü var ve teknik altyapının tamamlanmış olması ve Bakanlık onayı gibi kimi teknik meseleler de var ancak bizlerin hem infazda eşitlik hem insan hakları, adalet temelli baktığımızda normlar hiyerarşisinin gerçek anlamda gereğini bulması için bu düzenlemelerde esas alınması gereken meselenin de bu olduğunu düşünüyorum. Bizlerin son yıllarda yönetememe krizi, anayasa krizi, kanunlara uymama gibi birçok şeyi politik olarak ifade ettiğimiz mesele aslında bu; Anayasa ve yasalar mı yoksa yönetmelik ve genelgeler mi esas alınacak meselesi. Bu noktada, Denetçilik Kurumunun kendisini de hukuka uygun, hakkaniyete uygun bir meseledeki korumanın sadece başvuru için değil, herkes için esas alınacağını öncelikle ifade edeyim.

Yine, iyi hâllilikle değerlendirmeye ilgili, gelişim puanları meselesiyle ilgili bir kararınız... Bu konuda ben cezaeviyle ilgili Alt Komisyon üyesi olarak en son Aksaray Cezaevini de ziyaret ettim, kurul meselesiyle ilgili üç buçuk yıl oldu, belki yüzlerce başvuru geliyor. Size gelen bir başvuruda yine benzer şekilde bir değerlendirme, hukuksal mevzuat yönüyle bir değerlendirme yapmışsınız ancak bu değerlendirmeyi yaparken kanunda yer alan, işte, hükümlü ve tutukluların diğer ceza infaz kurumu görevlileriyle ilişkisi, ceza infaz kurumu ile kurum bünyesinde çalışma kurallarına uyumu, disiplin cezaları, sosyal, spor etkinliklerine, kültür etkinliklerine katılımı gibi birçok mesele var ancak mesela, örnek vereceğim: Neşet Güven, Tekirdağ 2 No.lu F Tipinde, Kurulda kendisine altı ay on gün bir uzatma kararı verilmiş, tekrar değerlendirmeye bırakılmış ve Kurul şöyle bir şey söylüyor, diyor ki: "Kişiye her ne kadar ceza infaz kurumunda görevlilere ve hükümlülere yönelik zorlayıcı bir tutumu, davranışı bulunmamasına, tertip ve düzene özen gösterdiği hâlde ortak etkinlik alanlarında kurallara uyma konusunda fazladan bir çabasının bulunmadığı..." Şimdi, bunu nesnel, ölçülebilir, bu şekilde değerlendirmek mümkün mü?

Yine, devamında, benzer şekilde kişilerle ilgili... Mesela, kanun "pişmanlık göstermesi" diyor ama kurular bu pişmanlık göstermesiyle ilgili meselede politik sorular yani yargılanmış olduğu suçla ilgili sorular üzerinden bir pişmanlık değerlendirmesi yapıyor. Örneğin, Aksaray Cezaevinden, T Tipinden geliyorum, 7 soruluk bir modül hazırlamışlar, bu modülün de iddia odur ki, Ceza Tevkifevleri ve Adalet Bakanlığı'ndan da onaylandığını ifade ediyorlar ve bu sorularda sordukları soru şu: PKK bir terör örgütü müdür? Dışarı çıktığınızda, örgüt elemanları sizinle bir temas kurduğunda bunları ihbar edecek misiniz? İşte, bu sorulara cevap vermeyen de "Cevap vermek istemiyorum." deyip susma hakkını kullananın da infazı yanlış, cevap verip Kurulun istemediği sorulara cevap verenlerin de infazı yanlış. Şimdi, bu noktadaki bu değerlendirme ile sizin kurulların hukuka uygun nesnel, özellikle... Orada da yine tüzük ve yönetmelik meselesiyle ilgili bir değerlendirmeniz olmuş. Bu noktada vermiş olduğu bu kararda bu kurullarla ilgili değerlendirmenizin tavsiye meselesinde objektif, ölçülebilir, nesnel değerleri, kriterleri koyarken bu tarz yönetmelik ve genelgelerle ortaya çıkan uygulamalarla ilgili nasıl bir yol almak gerekir? Yani bu noktadaki yetersizliği hem Bakanlık yönüyle hem de verilen karar yönüyle söylüyorum.

Biz en son Alt Komisyon olarak yani İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu olarak Dumlupınar Ceza İnfaz Kurumları yerleşkesini ziyaret ettik ve orada da kurullarla ilgili gelen sıkça şikâyet vardı. İlk olarak şöyle bir tavsiye kararı verilmişti: İlgili gözlem kurulu kararlarındaki iyi hâl değerlendirmesi yapılırken siyasi içerikli soruların sorulmaması, bunlara verilen cevaplara göre değerlendirme yapılmaması... Anayasa 25: "Kimse fikirlerini, kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz." meselesi üzerinden ancak bu noktada Kamu Denetçiliğinin kurullarla ilgili "Hukuka uygundur." şeklindeki vermiş olduğu kararı eleştiriyoruz.

Bir diğer mesele "eş güdüm" dedik, burada birçok bakanlık olduğunu ifade ettik. Belki de cezaevleri ve eş güdüm meselesindeki en önemli mesele bizce üçlü protokol meselesi, Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı meselesi. Bu hem özellikle ağız içi arama, hastaneye sevklerin sağlanması meselesiyle ilgili bir mesele hem de kişinin sevk meselesinde yaşanan sorunlarla ilgili. Bunu geçen toplantılarda söylemiştim, özellikle Fatma Hanım, sizin, bununla ilgili çok fazla yol alındığına, bunun artık gerçekleşmediğine dair bir değerlendirmeniz olmuştu ancak bu raporda da bununla ilgili bir karar var ve verilen kararda, kişi size başvuru yapmış hastaneye sevkıyla ilgili, hastaneye gidemediğini, ağız içi aramanın insanlık dışı bir uygulama olduğunu, zaten x-ray'den geçtiğini, herhangi bir x-ray'in ötmediğini, cezaevinden çıkarken ve yine jandarma gözetimi altında hastaneye gidip gelirken ağız içi aramanın yapılmasının kendisinin onurunu kirdiğini ifade etmiş ve ilgili yazışmaları yapmış denetçilik, kaç kere hastaneye gitmiş yani daha doğrusu sevk sayısını almışsınız. Bu kişi sevk gerçekten gitmiş mi, gitmemiş mi belli değil. Cezaevinden almışsınız ve kendi isteğiyle hastane sevkine gitmediğine dair tutanakları gerekçe yaparak ağız içi arama gerekçesiyle yapılan bu şikâyetlerin yerinde olmadığına dair bir karar alınmış 171'inci sayfada.

Şimdi, bu gerçekten ağız içi arama insanlık dışı, onur kırıcı bir dayatma ve bir uygulama; bu, bizler açısından çok net. Anayasa Mahkemesinin yakın zamanda vermiş olduğu bir karar var. Üçlü protokolle ilgili biz bakanlığı arıyoruz, "İçişleri Bakanlığı sorumludur." diyor, hastaneye sevklerle ilgili Sağlık Bakanlığını arıyoruz, "Kişi getirilmedi, Adalet Bakanlığı sorumludur." diyor. Böyle sorumluluğunu birbirine paslayan ancak bu konuda gerçek anlamda sonuç alınmayan bir mesele var. Bununla ilgili defalarca başvuru yaptım Adalet Bakanlığına, İçişleri Bakanlığına, Sağlık Bakanlığına. Bununla ilgili bir örnek Adana Suluca'da 1 no.lu Yüksek Güvenlikli Cezaevindeki Fevzi Arslan. Bakanlığın kendisi bu kişinin ağır hasta olduğunu ve tahliye edilmesi gerektiğini düşünecek ki, beş kez ayrı ayrı resen sağlık raporu aması için sevk kararı alınmış. Bu kişi, 7 kere sevk kararı almasına rağmen, 7'sinde de ağız içi aramayı kabul etmediği gerekçesiyle hastane sevk gerçekleştirilmemiş. Bunlarla ilgili tarihler ve sevk gerekçeleri de belli. Bu resen ceza tehiri işlemine rağmen, bu kişinin neden götürülmesi gerektiği üzerinden Adalet Bakanlığına bildirimde bulunuyoruz, İçişleri Bakanlığına "Jandarma uygulaması..." diyor. Jandarmaya beyanda bulunduğumuzda "Kanun bize böyle uyguluyor." diyor ama kanunda bununla ilgili bir değerlendirme yok. Yine, yönetmelik ve genelgeler üzerinden yapılan bir uygulama var. Yani bu ülke Anayasa, yasalar ülkesi mi, yoksa yönetmelikler ile genelgeler üzerinden yönetilen bir ülke mi?

"İnsanlık onuru" "hukuk" "adalet" kavramlarının artık sistematik bir mesele hâline geldiğini düşündüğümüzde, bu noktalarda Denetçiliğin değerlendirme yaparken bu meseleyi dikkate alması gerektiğini düşünüyorum. En son 22 Nisanda yine Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığına gene bir faks gönderdik, telefonla kendilerine ulaşamadım, diyorsunuz ya, "Randevu alıp ulaşabilirsiniz." diye, ben telefonla bile ulaşamıyorum. "Bu konuda bize faks gönderin, faksla size dönüş yapacağız." dediler, faks

gönderdik çünkü mesele acil, Fevzi Arslan'ın beynindeki durum, her an, Allah korusun, kötü bir haber alabileceğimiz bir noktada, ailesi tedirgin ancak ağız içi arama noktasında bir gıdım yol alamadığımız için bu kişinin sevgi ve sağlık raporu meselesinde ilerleyemiyoruz.

Yine -Sağlık Bakanlığı ile Adalet Bakanlığının iç içe- Denetçiliğin vermiş olduğu bir karar var. Kişi Patnos L Tipinde çölyak hastası ve diyor ki: "Bana diyet yemek doğru düzgün verilmiyor. Patnos'ta glütensiz yemek yapan bir yer yok, market yok, bunu satan bir yer yok. Adalet Bakanlığı yani idare bana bunu gerekçe gösteriyor. Benim sevkimi sağlayın, daha önce Mardin'de kalmıştım, Diyarbakır'da kalmıştım buralarda diyetimi alabiliyordum, buralara sevk sağlayın." diye ancak siz verdiğiniz kararlarda idarenin hazırlamış olduğu diyet listesinin kendisini yani o kişiyi gerçekten verip vermeme meselesi dışında, tedavisiyle ilgili... Kendisi bir de kan değerleriyle ilgili meseleyi de göndermiş hani glütensiz yemek almadığı nedeniyle bu meselelerle ilgili... Ancak siz nakil istemi meselesiyle ilgili vermiş olduğu, işte Adalet Bakanlığının "doluluk oranı ve güvenlik gerekçesi dikkate alınarak" "ilgili meselelerde" demişsiniz ve hastalığıyla, çölyakla ilgili, yemek alınmama meselesiyle ilgili reddine dair bir karar vermişsiniz. Çölyak hastaları özgün bir mesele ama buna benzer birçok diyet yemeği sorunu yaşayanlar var.

Ben kendim daha önce avukatken de çokça yaptım, Bakanlığın listesi çok iyi, tek tek yazmış "Şu verilsin, şu verilsin, şu verilsin..." Ama gerçekten o veriliyor mu? Bir de kişilere yemek verilirken imza föyü alınıyor o verilen yemekle ilgili, gerçekten orada verilen yemeğin... Bir de kendisi de yani mahpusların çoğu da artık şunu öğrendi: Şerh düşüyor verilen liste ile verilen yemeğin birbirini tutmadığına dair. Mesela bu belgeler ya da durumlarla ilgili bir inceleme gerektiğine dair...

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - On dakika oldu, biraz daha toparlarsak...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Tamam.

Yine, gecikmelerle ilgili vermiş olduğunuz bir karara atıf yapacağım. Böyle spontane değil, kararlar üzerinden gidiyorum ki her iki tarafın da yani kararı uygulamak durumunda olan Bakanlığın da karar vericilerin de bir arada değerlendirilmesi açısından.

Yine, Konya Ereğli'den bir başvuru gelmiş size, kendisi doktorluğa sevklerinin geciktirildiğini, kronik hasta olduğunu, cezaevlerinde politik mahpus olduğunu, işlediği suç türüne uygun olarak cezaevi idaresinin kendi sevkini bilerek geciktirdiğini düşündüğünü çünkü yan koşuındaki adli mahpusların çok rahat gidebildiği hâlde kendisinin gidemediğini söylemiş ve size böyle bir başvuruda bulunmuş. Bununla ilgili değerlendirme kısmında, kişilerin poliklinik muayene tarihlerini yani poliklinik muayeneye kaç kere gittiğini baz alarak bir değerlendirme yapmışsınız ama kişideki o gecikme süresiyle ilgili bir inceleme, bir değerlendirme yok. Kişi "Ben gitmedim." demiyor, "Ben geç gittim." diyor. Bu bir gecikme süreci. Sadece dışarıda ifade etti Ali Bozan Vekilimiz, içerideki meselelerle ilgili yine aynı mesele, aynı nakil meselesi de hakeza öyle. Aynı cezaevinden doluluk gerekçesiyle ret alınıyor ama üç gün sonra Bakanlık güvenlik gerekçesiyle aynı cezaevine daha yüksek sayıdaki mahpusları çok rahat bir şekilde götürebiliyor. Bu noktadaki kişilerin talebiyle bağlılık meselesi, yasal meseleler gerekçe yapılacak ancak şu açık ki burası hukuksal mevzuatı ve düzenlemeyi gerekirse öneride bulunma ya da bunun noktasındaki eş güdüm kadar doğru bir yönetim biçimini de sağlamakla sorumlu. O yönüyle Sayın Başkanın girişte söylemiş olduğu, Kurumu tanımlarken, biz, idarenin aleyhine değil, iyi yönetilebilmesi için bir rehberlik görevini yapıyoruz diyor ve sizin idarenin aleyhine olmadığınızla dair bir değerlendirme yapma ihtiyacınız bile bence gerektirmeyen bir şey. Denetim yapan her kurum lehe ya da aleyhe değil, gerçekten objektif olarak bu yönetimin sürdürülmesine ilişkin bir şey yapmak zorundadır.

Yine, ben Şırnak Milletvekiliyim, bunu da söyleyeyim, son sözlerim olsun. Ulaştırma Bakanlığı hızlı trenle, şehirler arası yönetimle çokça övündü ancak maalesef İstanbul'da, Çorlu'da bahsettiğiniz şehirlerdeki hızlı treni bırakın biz Şırnak'ta şehirler arası yol bile bulamıyoruz. Şırnak-Cizre-Silopi yolu 2019'dan beri bitirilemedi. Şırnak-Uludere-Beytüşşebap on yıldır "Yapılacak." diye, "Başlandı, başlanacak." diye bekletilen, yine Güçlükönak ilçesi hakeza yapılmayan yollar. Hızlı treni bırakın, bizim normal kara yoluyla gidebilecek yollarımız yok. Hem doğru, eşit bir hizmetin yürütülebilmesi hem de adil bir yönetimin gerçekleştirilmesi için bu noktada bölgeler arası farkındalıklar, bölgeler arası farklılık ve eşitsizliklerin de göz önüne alınarak hizmetin eşit bir biçimde yürütülmesini talep ediyorum.

Tekrardan teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Teşekkür ediyoruz.

Harun Bey, buyurun.

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Kocaeli) - Öncelikle, Sayın Başkan, yeni görevinizde başarılar dilerim, tüm üyelerimize başarılar dileğimi iletmek istiyorum.

Cezaevlerindeki doluluk oranlarından bahsetmek istiyorum. Burada bize Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü çok güzel bir sunum yaptı. Ben de daha önceden cezaevlerinin durumunu bu kadar net bilmiyordum, tabii, bu İnsan Hakları Komisyonu öncesi. Öyle bir sunum yaptı ki -ben zannettim ki- "Cezaevlerinde eğer bu ortam varsa gerçekten çok iyi." dedim ama gel gör ki cezaevlerini ziyaret etmeye başlayınca, inanın, ciddi doluluk oranları var, anormal derecede yani 10 kişilik yerde 20 kişi var; bunların ivedilikle çözülmesi gerekiyor. Tabii, nakillerdeki kriterin ne olduğunu gerçekten ben de çok merak ediyorum. Tekrara düşmemek için çok da bu konuyla ilgili şey yapmayacağım ama kriter ne yani hangi kriterde mahpus nakil olabiliyor? Bunu da belirtmek istiyorum.

Bir de deprem sonrası... Yani depremin siyaseti olmaz, sağı olmaz, solu olmaz. Ben Kocaeli Milletvekiliyim, 1999 depreminde de birçok yakınımızı kaybettik, bu depremi yaşamış bir insanım. Depremin akabinde hemen iletişim kesildi. Sene 2025, yarım saat hiç kimse birbirine ulaşamadı yani bunların ivedilikle çözülmesi gerekiyor.

Deprem demişken; Kocaeli Türkiye ekonomisine -Ticaret Bakanlığı Bakan Yardımcımız da burada- en çok katkı veren illerde İstanbul'dan sonra 2'nci sırada. 1999 depremini yaşamış, sanayinin başkenti, kalbi diyebiliriz yani. Büyük İstanbul depremi sonrasında en çok etkilenecek il Kocaeli. Burada Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkililerine, Sayın Bakan Yardımcıma da söylemek istiyorum; Kocaeli'deki 1999 depremi öncesi yapılmış yapılarla ilgili Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, üniversite ve İnşaat Mühendisleri Odasının bir ortak çalışması oldu. İvedilikle bunların hayata geçmesi gerekiyor çünkü -Allah göstermesin- olası bir depremde Türkiye'nin kalbi olan, sanayi bölgesi olan Kocaeli'nin durması hâlinde Türkiye durur. Bunu bir dipnot olarak söylemek istiyorum, acilen tedbirlerin alınması gerekiyor. Çevre Bakanlığının "5 bin konut yapacağız." diye bir yaklaşımı var, bunun ivedilikle

artırılması... Önceki Bakan 0,69 faizle kentsel dönüşümün yapılacağını söylüyordu bir buçuk sene önce, şimdiki Bakanımız da geldi, sağ olsun, geçenlerde Kocaeli'ndeydi, o da bir buçuk sene önce verilen sözü tekrarlardı ama sadece sözler var, ilerisinde bir şey yok. İnşallah bu işler rayına oturur.

Hazırnu saygıyla selamlıyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Evet, teşekkür ediyoruz.

Son olarak Bursa Milletvekilimiz Sayın Mustafa Yavuz'a söz veriyorum.

Buyurun.

MUSTAFA YAVUZ (Bursa) - Sayın Başkanım, çok değerli milletvekillerim, Sayın Başkanım, Bakan Yardımcılarım; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, tabii, Kamu Başkanlığı, bir taraftan vatandaşımızın idareyle olan müstakil ve münhasır bireysel bazı meselelerini başvuru neticesinde ele alıp çözüme kavuşturduğu, tavsiye kararında bulunduğu gibi bence en önemli kısmı müstakilen insan hakları bağlamında bir kurum olması ve özellikle bu insan hakları boyutunda gerek ülkemizde gerekse dünya çapında temsil edilebilir ve bu anlamda ele alınan bir kurum olması noktasıyla ayrıca önemli; ben asıl mihenk taşının burası olduğunu düşünüyorum. Bugün de burada milletvekili arkadaşlarımız, Bakan Yardımcılarımız yürütme adına ve Kamu Başkanlığımızın Başkanlığında, üçlü ve eşgüdümlü bütün meselelerin, ana meselelerin özellikle konuşulduğu verimli bir toplantı yaptığımıza inanıyorum.

Benim özellikle burada belirtmek istediğim, Başkanımızın da dile getirdiği gibi, Resmî Gazete'de yayınlanmasını istediği belli kararlar noktasında -kendi deyimiyle anlatmak için bu kavramları seçiyorum- böyle biraz daha müstakar karar hâline gelmiş ve insan hakları ve geneli etkileme noktasında bu tür kararların özellikle doktrin ve uygulama anlamında tartışılması ve bunun hukuk sitelerinde, özellikle doktrin noktasında bazı sitelerde ve öğretilerde paylaşılmasının ayrıca faydalı olacağını düşünüyorum. Bunun, bir taraftan da yargı ve Kamu Başkanlığı anlamında etkileşimin de ortaya çıkması, sağlanması açısından önemli olduğunu düşünüyorum.

Ben uzun yıllar avukatlık yapmış bir arkadaşınız olarak, kardeşiniz olarak... Uygulama noktasında geçmişte yapıldığını biliyorum, Başkanımız Şeref Bey de bunu dile getirmişti, birçok ilimizde konferanslar, seminerler düzenlendi. Geçmişte olduğu gibi bundan sonra da böyle çalışmaların devam edeceğine inanıyorum ama özellikle barolar, sivil toplum gibi belli kuruluşlarla bu diyalogların artırılıp vatandaşın kendisinin Kamu Başkanlığına müracaatının yanında bir danışman bazıyla avukatın, hukukçunun da yönlendireceği bir kurum hâlini alması noktasında çalışmalar yapılabilir mi? Şahsen bunda fayda görüyorum.

Son teklif ve ortaya koymak istediğim diğer konu da özellikle insan hakları bağlamında bu konuda çalışan diğer kurumlarla da Başkanlığımız ve Sayın Başkanım, sizlerin nezaretinde böyle bir toplantının düzenlenip o kurumlarla ilgili hep beraber, yine yapılan uygulamalar, müracaatlar ve bunların ortak noktası, kesişen noktasında belki birden fazla müracaattan ziyade daha sadeleştirilmiş bir müracaat şekli oluşturulabilir mi? Bu anlamda da böyle bir toplantının yapılmasında fayda olduğunu söyleyerek hepinize saygılarımı sunuyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Evet, çok teşekkür ediyoruz.

Bakan Yardımcılarımızdan söz almak, cevap vermek isteyen... Ya da daha sonra yazılı olarak da verebilirsiniz.

Sayın Kamu Başkanımız, buyurun.

KAMU BAŞDENETÇİSİ MEHMET AKARCA - Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Söz alan ve sunumda bulunan kıymetli milletvekillerimize ve Kıymetli Bakan Yardımcılarımıza yaptıkları katkılar için çok teşekkür ediyorum.

Gerçekten de memnuniyetle gözlemledim ki Bakan Yardımcılarımız, Kamu Denetçiliği Kurumunun anayasal ve yasal konumunu son derece yerinde benimsemişler ve bununla ilgili olarak Bakanlıkları nezdinde olumlu bir bakış açısıyla konuyu değerlendirdiklerini gördük ve bu şekilde değerlendirdik. Bizim buradaki amacımız, daha iyi bir iş birliği içerisinde vatandaşımızın memnuniyetini sağlamak. Kurumumuz, insan haklarına dayalı bir adalet anlayışı içerisinde görev yapan bir kurum. Tabii ki eleştiriler de olur, onları da not ettik, bizim de kurum olarak kendimizi yenilememiz gerekiyor.

Şöyle bir istatistiki bilgi, işte "Sayı az." deniliyor, onunla ilgili olarak, kurulduğu tarihten bu yana kadar ortalama yani 2019-2020-2021-2022-2023'ü esas alırsak 20 bin civarında, 17 bin ile 20 bin civarında başvuru var. Bunun istisnası 2020 yılında, bu pandemi nedeniyle 90.209 başvuru olmuş. Bu da takdir edersiniz ki hem sokağa çıkma yasaklarıyla ilgili hem işte kredi başvurularıyla ilgili hem de değişik raporlarla ilgili yani işte herkes bundan yararlanmak istiyor ve tavsiye kararlarına uyum oranı da o yıllarda yüksek bir hâle gelmiş. Şu anda da dünya ortalamasının çok altında değil.

2024 yılında TÜRMOB'la ilgili olarak bir yanlış anlaşılma vardı. Ben göreve gelir gelmez kendilerini davet ettik, toplantı yaptık. 251 tavsiye kararı vermişiz, onlara uymamışlardı. Bu özellikle yeminli mali müşavirlik sınavlarına yönelik yapılan itirazlar vardı, biz onları davet ettik. Özellikle burada sınavlara yapılan itirazlarda ya yeni bir komisyonun kurulup ayrıntılı bir şekilde inceleme yapılmasını, ayrıntılı bir cevap verilmesini -sadece "Yaptığımız değerlendirmede itiraz yerinde görülmemiştir." şeklindeki bir gerekçeyi biz kabul etmiyoruz- ya da işte bir test tekniğine göre... Çünkü klasik yöntemle sınav yapılıyor. Klasik yöntemle de yapılan sınavlarda en az 7 oturum -bu bazen 10 oturum- ve her bir soruya 20-25 sayfa cevap verilmesi gerekiyor. Biz bu sorunu çözdük -yoksa yüzde 53-54'lere düşmüştü- onlarla yaptığımız toplantıda sağ olsunlar, onlar da konunun mahiyetini iyi değerlendirdiler ve bundan sonra yapılan itirazları değerlendirme ve buna gerekçeli olarak cevap verme noktasında bir pozisyon aldılar; onlara da teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, tabii, başvuru sayısı bizim kurum kapasitemize göre şu anda normal sayılabiliyor ama şunu ifade etmek isterim: Biz bazen bir kararla 100 bin kişinin sorununu çözmüş oluyoruz, onlar mahkemelere gitmemiş oluyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Tabii.

KAMU BAŞDENETÇİSİ MEHMET AKARCA - Çok basit bir şey söyleyeyim: Cezaevinde 70 bine yakın hükümlünün sürücü belgesinin değiştirilmesi gerekiyor 31 Temmuz tarihine kadar. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüzle yaptığımız sözlü görüşme üzerine bu değişikliği... Çünkü bizzat gidip başvuruda bulunması gerekiyor, dışarıya da çıkamayacağına göre, dışarı

çıkıp da başvuru imkânı olmadığına göre 14.500 lira civarında bir para cezası ödemesi gerekiyordu ama Bakanlığımız, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüz bu konuya son derece olumlu yaklaştılar ve çözüm buldular. İlgili nüfus idaresinden görevlilerimiz İçişleri Bakanlığımızla da iş birliği yapmak suretiyle, makineleri götürmek suretiyle başvuruyu cezaevinde alacaklar ve bir kalemde o 70 bin kişinin sorunu çözüldü, biz tavsiye kararı bile yazmadık yani bunu özellikle vurgulamak istiyorum.

Yine, örneğin şunu söyleyeyim: Mesela bir işçinin memurun amiri olamayacağı şeklinde verdiğimiz tavsiye kararları üzerine YÖK tarafından bu ilke edinilip tüm üniversitelere bildirildi ve bu şekilde bu sorun da çözüldü. Belki 500 binin üzerinde, belki 100 bin -sayıyı bilmiyorum- kişinin sorunu bu şekilde çözüldü. Yani buna ilişkin olarak çok daha fazla örnek verebilirim.

Yine, ceza tevkifevlerinde tabii ki bir kalabalıklaşma olduğu olgusu bir gerçek, bunu zaten daha önce Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüzün de Sayın Milletvekilimiz Harun Bey'in de ifade ettiği gibi -burada sunum yapmış- yani bu bir gerçek. 395 civarında cezaevimiz var, 400 bini aşkın tutuklu ve hükümlü var; özellikle yüksek güvenlikli cezaevlerine, 1 ve 3 kişi kalınan yerlere bu güvenlik nedeniyle verilemiyor, diğerleri L tipi, T tiplerine de 7 kişi kalan, 12 kişi kalan yerlere bunun 3-4 katı şeklinde hükümlü ve tutuklu sevki söz konusu olabiliyor. Bunlarla ilgili olarak aslında ayrıntılı bizim ilke kararlarımız var.

Bir diğer husus, bu cezaevlerindeki idare ve gözlem kurullarınca verilen kararlarda uygulama birliğinin sağlanması için tavsiyede bulunduk 20/9/2024 tarihli; kısmen tavsiye, kısmen ret kararını verdik. Yine, hastaneye sevk yapılmasına ilişkin tabii ki ret kararı söz konusu oldu çünkü kendi isteğiyle hastaneye gitmemesi üzerine bu şekilde bir karar verilmişti.

Ben, tabii, kıymetli zamanınızı da daha fazla almak istemiyorum. Mevzuatla ilgili olarak şunu söyleyeyim: Bizim 6328 sayılı Yasa'nın "amaç" başlıklı 1'inci maddesi ile Kurumun görev tanımını yapan 5'inci maddesinde kamu hizmetlerinin işleyişinde etkin bir şikâyet mekanizması oluşturmak amacıyla "İdarenin her türlü iş ve eylemleri ile tutum ve davranışlarını, insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönünden inceler, araştırır ve idareye öneride bulunur." diyor. Şimdi, burada dikkatinizi çekmek istediğim bir husus şu: Burada "mevzuat" demiyor, burada "kanun" demiyor yani burada "hakkaniyet" kavramını -özellikle mahkemelere bile verilmemiş- daha geniş bir çerçevede ve insan haklarına dayalı bir adalet anlayışı içerisinde bizim bunu çözebileceğimizi ifade ediyor. Bu, vatandaş rahatlatan çok önemli devrim niteliğinde aslında bir kanun. Biliyorsunuz bu, 2010 yılında Anayasa'da yapılan referandumla yapılan değişiklikle 74'üncü maddeye girdi, o zaman bizim Türk hukuk tarihinde devrim niteliğinde iki kurum getirildi; biri Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru hakkı, biri de Kamu Denetçiliği Kurumunun kurulması. Kamu Denetçiliği Kurumunu bu çerçevede Sayın Bakan Yardımcılarımızın ve Bakanlarımızın değerlendirmesi gerektiğini dikkatlerine ve bilgilerine bir daha sunuyorum; bunun altını özellikle çiziyorum: "Mevzuat" demiyor, "kanun" demiyor, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönünden ve insan haklarına dayalı bir adalet anlayışı içinde...

Şimdi bir örnek vereyim, geçen gün bir doçent Kurumumuza müracaat ediyor. "Efendim, ben uzman doktorlardan daha az emekli maaşı alıyor pozisyondayım." diyor. Şimdi, zaten takdir edersiniz ki bunlar uzman olmuş yani ondan sonra doçent ve profesör olmuş ama yasada bir boşluk var, unutulmuş. Tabii, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımız, SGK -oraya bağlı bir birim- bunun mevzuatta mümkün olmadığını söylemiş. Ya, biz oradaki yorumla "En azından uzman kadar maaş verin, emeklilik maaşı verin, bunun üstüne doçentlik ve profesörlükte yeni bir düzenleme gerekiyorsa bu yönden de mevzuat çalışması için girişimde bulunun." diye tavsiye kararını daha yeni yazdık.

Buna benzer birçok konuyu örnek olarak verebilirim ama çok kıymetli zamanınızı çok fazla da almak istemem. Yine, milletvekillerimizin bildirdiği konularda gerekirse biz yazılı cevap da sunabiliriz kendilerine.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Öyle yapalım.

KAMU BAŞDENETÇİSİ MEHMET AKARCA - Sayın Başkanım, şahsınızda size ve Komisyonumuzun kıymetli üyelerine, yine buraya teşrif eden tüm Bakan Yardımcılarımıza ben tekrar çok teşekkür ediyorum. Bu konunun mahiyeti, önemi anlaşılmalıdır en üst seviyede; Kamu Başdenetçiliğinin muhatap alınıp bakan yardımcısı düzeyinde, bu mümkün değilse bu işi koordine eden bir genel müdür... Bazı bakanlıklarda birden fazla genel müdürlük var, Adalet Bakanlığımızda Ceza ve Tevkifevlerine biz ayrı yazıyoruz, zaten orası başlı başına bir birim yani Adalet Bakan Yardımcımızın tek başına onun altından kalkması mümkün değil. Tabii, bütün bakanlıkların kendine özgü yapısı var, teşkilat yapısı var; onlar kendileri değerlendirirler. Bu konuda da bize yardımcı olacaklarını görüyorum.

Tekrar size çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI AHMET SALİH DAL - Evet, çok teşekkür ediyorum.

Gerçekten çok verimli bir toplantı oldu, belki de Meclis tarihinde ilk defa bütün Bakanlıklarımızı en üst seviyede temsilen Bakan Yardımcılarımızı bu yasama çatısı altında milletvekillerimizle bir araya getirdik ve temel amaç, insan hakları alanında en mükemmeli yakalamaktır. Katkı ve önerileriniz için tekrar her birinize teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, üçüncü Karma Alt Komisyonu toplantımızı yapmak üzere belirlenecek tarihi sizlere daha sonra bildireceğiz.

Değerli katılımcılar, gösterdiğiniz sabır ve anlayıştan dolayı hepinize teşekkür ediyorum, bir sonraki toplantımızda görüşmek üzere diyorum.

Gündemimizdeki görüşülecek konuları tamamlamış bulunduğumuzdan toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.37